

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 58 · 11. mars
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 11. mars 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 58):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Liv Signe Navarsete vil fremsette et representantforslag.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:00:25]: På vegner av representantane Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Kari Anne Bøkestad Andreassen, Siv Mossleth og meg sjølv vil eg leggje fram forslag om ein fullstendig plan for flyttinga av den maritime overvåkingsaktiviteten frå Andøya til Evenes.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:43]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:05]: Spredningen av koronaviruset går nå over i en ny fase, og vi er i en alvorlig situasjon i Norge. Det smittes mellom nordmenn, uten kjent opphav. «Smitten er allerede løs i Oslo», sier erfarne leger ved Ullevål. Det er en utfordring som vil vare. Den er alvorlig, ikke ukjent fra tidligere epidemier, men langt mer omfattende. Vi må være tydelige, ikke snakke en krise opp, men heller ikke snakke den ned.

Så må vi være ærlige. Regjeringen må være ærlig og tydelig. Folkehelseinstituttet sier nå at over to millioner nordmenn vil bli syke, de fleste med milde symptomer. Men mennesker vil dø som følge av denne sykdommen. Bedrifter og arbeidsplasser vil bli rammet, og helsepersonell vil bli satt på svært store prøver. Vår solidaritet og vår medmenneskelighet vil bli testet. Vi har høy tillit til hverandre og til myndighetene i Norge. Nå må vi bruke denne ressursen med klokskap. La meg innledningsvis si at vi støtter dem som nå står i den krevende førstelinjen: helsepersonell på sykehus og i sykehjem, fastlegene og alle med ansvar rundt om i kommunene. Jeg sa i går at vi

støtter tiltak fra regjeringen som effektivt og tydelig kan møte utfordringen fra viruset.

Spørsmålene vi må stille statsministeren, er: Treffer hun og regjeringen tiltak som står i forhold til den alvorlige situasjonen, der WHO for flere uker siden etterlyste det de kalte drastiske tiltak? Kommer det tydelige beskjeder til folk i alle deler av landet om hvordan de skal forholde seg? Får kommunene råd, økonomi og instruksjoner som sikrer handling? Har vi det utstyret og de medisinene som trengs? Og er vi som nasjon rustet til å stå i denne krisen, som kan vare lenge?

Min uro er at svarene på disse spørsmålene ikke er et entydig ja. Jeg målbærer her kritikk og spørsmål fra helsepersonell, kommuneleger, fastleger, ordførere, fagfolk og folk flest. Tiltakene har kommet for sent, har til dels vært lite konkrete, og informasjonen har framstått utydelig og lite koordinert. Statsministeren har svart meg at hun og regjeringen har de fullmakter som trengs. Mitt første spørsmål er derfor: Er hun trygg på at de rette tiltak er truffet, og at de rette beskjeder er formidlet?

Statsminister Erna Solberg [10:03:34]: Det er en alvorlig situasjon vi står overfor. Den er alvorlig for vår helsemessige beredskap, og den er alvorlig for norsk økonomi og for norske arbeidsplasser.

For regjeringen er jobb nummer én å sørge for at vi har et helsevesen og en utvikling i sykdomsbildet som gjør at vi kan håndtere og hjelpe dem som er aller svakest, dem som har størst behov, og at vi har kapasitet og mulighet til å hjelpe og sørge for at vi har et helsevesen som kan håndtere denne situasjonen. Jobb nummer to er å sørge for at de økonomiske virkningene for norsk økonomi på lang sikt blir minst mulig, og at vi kan sørge for å ha vekstkraft og velferd også i årene fremover.

Men tilbake igjen til jobb nummer én. Har vi fullmakter og mulighet til å gjøre ting? For det første tror jeg det er veldig viktig å understreke det som representanten Gahr Støre sa, nemlig at vi ikke må overdrive. Vi må heller ikke underdrive; vi må sørge for å være eksakte. Da er det ikke riktig å si at Folkehelseinstituttet har sagt at over to millioner mennesker vil bli smittet. De har levert et scenario med et spenn der 20 til 60 pst. av befolkningen kan bli smittet – og da er det viktig å huske «kan». Det er da det tallet kommer, slik at vi må passe på å være eksakte i formidlingen av informasjonen som gis. Det er ofte her det viser seg om scenarioer stemmer eller ikke, men det er viktig å være eksakt rundt disse tingene.

Det vi har gjort fra da sykdommen ble oppdaget, er først og fremst å gi fullmakter til Folkehelseinstituttet og til Helsedirektoratet. Alt beredskapsarbeid ble desentralisert allerede i slutten av januar til Helsedirektoratet, med fullmakter til å igangsette disse tiltakene. Vi har innført tiltak som gjør at man kan bruke alle rasjone-

ringsmekanismene i helsevesenet når det gjelder utstyr og tilgjengelig kapasitet for behandling, for å sikre at man er i en beredskapssituasjon med denne typen tiltak. Så vi er i gang. Med den korte tiden vi har her, la meg bare få understreke én ting: Vi må være klar over at vi kommer til å få større høyder, og at denne utviklingen kommer til å gi oss en topp, men vi må sørge for å flate ut den toppen. Det vil være noe av det aller viktigste vi gjør. Det er derfor det er så viktig at folk tar til seg de rådene som helsemyndighetene gir.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:59]: Spørsmålet er jo om det er truffet tiltak som er enhetlige og tydelige, tidlig nok til at denne toppen ikke kommer. Det er det som er mitt spørsmål. Jeg sier at Folkehelseinstituttet antyder at det kan bli snakk om to millioner. Det er et scenario – vi vet ikke, det ligger i framtiden. Men det er grunn til å tro at denne situasjonen er mer alvorlig og mer omfattende enn ved de tidligere epidemiene vi har hatt: sars og svineinfluensa. Da er spørsmålet: Man har delegert myndighet, og vi har gode fagmyndigheter. Men det vi nå hører fra dem som sitter i førstelinjen, de som har ansvaret – ordførere, smittevernleger, kommuneleger, bydelsleger, de på sykehjem, helsepersonell – er at rådene er utydelige, de har kommet for sent, de har forberedt seg for dårlig, de mangler utstyr. Så spørsmålet er: Trenger regjeringen og statsministeren et annet grep for at disse beskjedene kan være tydelige nok, gitt den muligheten vi står overfor med en mer massiv spredning?

Statsminister Erna Solberg [10:06:59]: Allerede etter at man i januar fastsatte de nye fullmaktene til Helsedirektoratet, ble arbeidet startet overfor norske kommuner for å forberede seg. Da hadde alle fylkesmennene ansvaret for å koordinere med kommunene om hvilke smittevernplaner de hadde, og det ble avdekket at noen kommuner ikke hadde smittevernplaner. Mellom to og syv i de ulike fylkene hadde ikke det, og det ble da satt i gang arbeid og tiltak for at smittevernplanene skulle opp å stå i alle fylkene for å bidra til at man hadde god kommunikasjon.

Så vil rådene endre seg etter hvert som fasene forskyver seg. Derfor er det strengere råd nå når vi ser en smitte som brer seg mer i befolkningen, enn det var da man kunne etterspore hvor smitten kom fra. Det har selvfølgelig også å gjøre med hvor store konsekvenser det skal ha for resten av samfunnet når man setter i gang dette.

Men som sagt: Målsettingen er å få jevnet ut toppen fremover. Forlenger vi prosessen før vi får veldig mange syke i Norge, vil det være lettere å ha god kapasitet til behandling, og det vil også være sann at bedre behandling og kanskje også vaksiner vil være tilgjengelig.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:10]: Jeg ønsker å spørre statsministeren hvordan det har vært arbeidet på hennes vakt med å forberede Norge på denne situasjonen, for en pandemi er ikke en fjern mulighet. Vi hadde sars epidemien og svineinfluensa epidemien. Statsministeren har på sin vakt måttet håndtere ebolautbrudd internasjonalt. Pandemi er en del av det vi nå står overfor.

Beredskapselement på Statsministerens kontor ble antydnet i starten. Det kom ikke. Det har vært to beredskapsministre i denne regjeringen. Likevel opplever vi nå at det er kritiske mangler i vår beredskap når smitten rammer Norge. Det finnes ingen ledige sykehusplasser i Norge i dag, sier de fra Helsedirektoratet. OECD anbefaler 85 pst. dekning så man har ledig kapasitet. Det er bekräftet at testing begrenses, og at beredskapslageret av testutstyr er mangelfullt. Det er påvist kritisk mangel på utvalgte legemidler, og sykehusene har i flere uker rapportert om mangler. Dette rammer ikke bare kapasiteten til å teste mennesker, det rammer også helsepersonell som skal på vakt, også de som må kalles inn fra vakt.

Hvordan kunne vi komme i en slik situasjon, gitt oppmerksomheten om beredskap, epidemier og pandemier internasjonalt og nasjonalt i de årene Erna Solberg har vært statsminister?

Statsminister Erna Solberg [10:09:19]: Nettopp fordi det har vært stort fokus på det, ble det behandlet et nytt lovverk rundt dette i Stortinget i fjor, med nye rammer og nytt arbeid knyttet til det. Nettopp på grunn av dette har man jobbet med beredskapsspørsmålene, og fylkesmennene har de siste ukene jobbet uttrykkelig med disse spørsmålene overfor kommunene. Så er utfordringen at når man definerer hva testutstyret er, hva systemene er, må vi først vite hva slags type situasjon vi er oppe i, hvilken type virus det er. Derfor har vi sørget for fullmakter som gjør at vi har kontroll over alle typer utstyr som er i Norge i dag, at vi har kontroll med eksport, og at vi følger med på hvordan lagerbeholdningen er. I tillegg har vi satt i gang et arbeid for å bidra til at en del av smittevernutstyret nå kan produseres mer i Norge. Nå jobber Folkehelseinstituttet med å teste ut de ulike forslagene som er kommet fra noen av bedriftene i Norge, og jobber videre med andre for å få dette på plass for å sørge for at vi har kapasitet.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:27]: Det må improviseres og settes inn tiltak i lys av hva slags smitte som kom-

mer. Men etter svineinflensaen ble det laget en rapport, det ble skrevet en stortingsmelding, det ble satt opp flere forbedringspunkter, læringspunkter. Som statsministeren sier, behandlet Stortinget våren 2019 endringer i smittevernloven. Flere kommuner og smittevernleger påpekte behovet for å få en nasjonal handlingsplan for smittevernet utenfor helseinstitusjonene, i tillegg til en tydeligere rollefordeling mellom Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet. De er fagmyndighetene våre – regjeringens fagmyndigheter, men også kommunenes fagmyndigheter. De ba om dette basert på erfaringer med å utvikle egne beredskapsplaner. Opposisjonen fremmet da forslag om dette, men regjeringspartiene var imot. De siste ukene har vi sett at det nettopp har vært utfordringer med lokale vurderinger og med kommunikasjonen mellom det nasjonale og det lokale nivået i smittevernberedskapen. Ser statsministeren et behov for å forbedre og gjøre de rådene som går ut til norske kommuner, mer enhetlige og direkte?

Statsminister Erna Solberg [10:11:31]: Når det gjelder rådene til norske kommuner, vil de bli både tydeligere og sterkere i tråd med utviklingen. Derfor var det sånn at vi på pressekonferansen i går – med helseministeren, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet til stede – tydelig sa at vi er over i en ny fase når smitten nå ser ut til å spre seg uavhengig av hvor årsaken er. Da blir det også tydeligere og sterkere krav. De har kommet nå, og det kommer sikkert til å komme flere etter hvert som man ser utviklingen. Vi har vært veldig tydelige på at vi må være tydelige, og at det må være mulig å gjennomføre rådene, men i fasen før man har den typen spredning, vil lokale forhold ha veldig stor betydning. Hvis man ikke har smittede, eller det er få smittede, vil det selvfølgelig være mulig å gjennomføre andre aktiviteter enn hvis man har stor utbredelse av smitte.

Når det gjelder spørsmålet om rollefordelingen mellom Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet, behandlet Stortinget nettopp det våren 2019. Det var det som var endringen i smittevernloven for å klargjøre de spørsmålene. Selv om man kan si mye om at man burde hatt bedre informasjon, ville nok ikke en handlingsplan av den typen Arbeiderpartiet foreslo, hatt noen som helst betydning i dagens situasjon, på det nåværende tidspunkt.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:12:47]: Det er jeg helt uenig i, men det er ikke tema nå, det er bare for å få det kartlagt.

Men tilbake til kommunene: De er førstelinjeforsvaret i smittevernberedskapen, de møter en svær utfor-

dring, og den kommer til å bli større i ukene som kommer. Vi har en fastlegeordning som allerede er strukket, det er store mangler, og de kommer til å være utsatt for press. De mangler personell og ressurser til å drive smitteoppsporing. Og kommunene har ansvar for våre eldre på institusjon, som er den mest sårbare gruppen i denne epidemien. Tiltak koster, og dette er et år da 85 pst. av kommunene kommer til å få knappere budsjetter grunnet kommuneøkonomien. Kommunene etterlyser fortsatt tydelige råd. Jeg fikk en melding fra en ordfører i en kommune med 1 500 innbyggere i Innlandet i dag som er sterkt bekymret over situasjonen: Det kommer ulike råd om hvordan de skal opptre, hva slags tiltak som må settes i verk, og hva slags arrangementer som må avlyses.

Lederskap krever klare svar fra myndighetene.

Spørsmålet mitt er da: Fra finansministeren og statsministeren kom det i går tiltak overfor næringslivet, det kommer jeg tilbake til, men hvilke tiltak settes inn nå for å sette kommunene økonomisk og kapasitetsmessig bedre i stand til å møte utfordringen?

Statsminister Erna Solberg [10:13:55]: Det er vanskelig for meg som statsminister å kommentere en ikke kjent ordførers syn på om rådene er klare eller ikke. Det er noen parametere man må vurdere lokalt ut fra den spesielle situasjonen. Men i går kom det altså betydelig tydeligere råd om hvordan man skal håndtere arrangementer, og hvilke arrangementer man skal avlyse. Det vil også i den fasen vi er i nå, bli helt klart og tydelig. Men det vil være noen kommuner som ønsker å være enda strengere, og vi ser at enkelte kommuner går lenger enn bare å følge Folkehelseinstituttets råd, og at det da blir litt forvirring i nabokommunen over hvilke råd som skal gjelde. Men Folkehelseinstituttets råd har vært ganske tydelige de siste dagene.

Vi har sagt at det er tre faser i arbeidet vi jobber med økonomisk. Det første vi nå gjør, er strakstiltak for ikke å oppleve at bedrifter som bør leve videre fremover, går konkurs. Derfor vil det være noen strakstiltak som kommer fredag, med ønske om rask behandling. Der vil det også ligge penger til helsesektoren for å kunne sørge for at de kan ivareta de behovene som nå er. Så har vi sagt at vi kommer til å gå videre i to nye faser i vurderingene av disse tiltakene, og vi vil selvfølgelig også vurdere kommuneøkonomien og kommunesituasjonen fremover som en del av det.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:15:15]: Jeg har lyst til å ta én veldig presis ting når det gjelder tiltakene som nå også treffer økonomien, og det gjelder permitteringsregelverket. Det handler om de bedriftene som nå kom-

mer i en akutt situasjon. Dette er en krise som rammer hele verdikjeden til mange bedrifter, som istedenfor å si opp folk kan permittere folk. Jeg har lyst til å formidle til statsministeren et budskap som kommer fra mange hold. Det er at det er for sent med en prosess med å ha et framlegg fredag som skal behandles i Stortinget ut i neste uke. Mange bedrifter står i denne situasjonen nå. Når det gjelder permitteringsregelverket og endringer i det, vil jeg oppfordre regjeringen til å finne prosedyrer – jeg tror Stortinget vil være velvillig – som gjør det mulig å sette dem i kraft, og effektivt, allerede fra denne uken.

Har statsministeren noen kommentar til det?

Statsminister Erna Solberg [10:16:02]: Jeg vil selvfølgelig ta med meg det. Vi skal selvfølgelig vurdere om det er mulig at vi praktiserer lover på en annen måte med en tidligere ikrafttredelsesdato enn det Stortinget gir oss fullmakt til. Det er i så fall et lovarbeid – vi må bare vurdere at vi er innenfor lovens gjeldende rammer. Men jeg tror at det som er viktig, er at permitteringsreglene for dette nå kommer ganske raskt på plass. De første uttalelsene om at vi burde gjøre noe med permitteringsreglene, kom på fredag. Det tar én uke, og det mener jeg faktisk er relativt raskt, også i historisk sammenheng, når det gjelder når tiltak kommer.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:16:37]: Poenget er at den historiske sammenhengen her ikke er helt relevant for hva mange bedrifter står oppe i.

Jeg vil også stille et spørsmål når det gjelder permitteringsregelverket. Jeg oppfatter at regjeringen har satt seg ned med NHO og lyttet til dem, og det er bra. De har ikke satt seg ned med LO og lyttet til dem om hva arbeidstakernes interesser handler om i denne situasjonen. Det synes jeg er underlig.

Spørsmålet mitt er: I en situasjon der regjeringen legger opp til å gi utsatt innbetaling av formuesskatt, som treffer mennesker med formue i Norge, hva slags inndekning er det i forhold til den endringen i permitteringsregelverket i redusert betaling for bedriftene? Hva må arbeidstakerne ta av den byrden? Hva slags situasjon vil det være økonomisk for dem som nå blir permittert, etter det opplegget statsministeren ser for seg? Og hvordan skal hun sikre at de tiltakene som nå treffes, blir oppfattet som rettferdige? Vil hun ha mer omsorg overfor bedriftenes situasjon? Ser hun behovet som arbeidstakere som nå blir rammet, har, i den situasjonen som oppstår?

Statsminister Erna Solberg [10:17:41]: Min viktigste omsorg er jobber til folk, og bedriftene er lik jobber

til folk. Det er sikkerheten og velferden fremover. Det er at vi ikke nå får konkurser, bedrifter som går over ende, f.eks. i reiselivsnæringen, som har relativt vanskelige marginer, kanskje lite å leve av, og som det er vanskelig å bygge opp igjen etterpå. Det å skape nye bedrifter tar tid. Vi bør ikke ramme vekstevnen vår og jobbskapingen fremover. Det mener jeg er av interesse for både arbeidsgiverne og arbeidstakerne i Norge. Det er en felles interesse som ligger i bunnen.

Vårt utgangspunkt er nok at de permitteringsreglene vi har hatt, er de samme permitteringsreglene vi bør ha fremover, altså den samme kompensasjonen, som er dagpengekompensasjonen. Jeg har merket meg at Arbeiderpartiet ikke tidligere har problematisert det når vi har økt antall dager som eiere av bedrifter har måttet dekke, at det faktisk betyr en bedre utbetaling til lønns-mottakere i den perioden. Det har man ikke problematisert før, når man selv har ønsket at en skal ha færre dager betalt av arbeidsgiveren.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:18:55]: Statsministeren svarer ikke på spørsmålet. Det blir en redusert periode for arbeidsgivere, og det er et tiltak vi støtter. Men hva slags regler vil gjelde for dem som blir permittert? Er det de vanlige reglene? Skal de risikere å få opptil 40 pst. reduksjon i det de mottar i kompensasjon i permitteringsperioden? Hvorfor setter ikke regjeringen seg ned med partene i arbeidslivet samlet når de utarbeider en slik pakke, ikke bare med én av partene?

Statsminister Erna Solberg [10:19:29]: Både næringsministeren og arbeids- og sosialministeren har avtalt møter med arbeidstakersiden og LO om spørsmålene videre. I går hadde næringsministeren et møte med bransjeorganisasjoner for å høre hvordan situasjonen er for akkurat de bransjene, og se hvor tiltakene skal være i det videre arbeidet.

Vi kommer til å bygge på trepartssamarbeidet i alt arbeid fremover, men akkurat nå har vi hatt behov for å gjøre raske avklaringer, tiltak som kan komme raskt. Det har vi altså brukt noen få dager på å utarbeide, og vi kommer på fredag til Stortinget fordi det haster. Det betyr ikke at vi ikke skal snakke med arbeidstakersiden.

Jeg er litt forbauset over at Arbeiderpartiet nå sier at vi ikke skal ha de vanlige permitteringsreglene, som vi hadde gjennom finanskrisen, som vi hadde gjennom oljeprisfallet – at det nå problematiseres. Det er riktig at man får 62,5 pst. av 6 G. Alle som har inntekt over 6 G, får 62,5 pst. av 6 G, og får altså et betydelig større fall. Det er altså en utjevning i dette, der staten kompenserer etter de vanlige reglene.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:20:43]: La meg problematisere ett tema til. Vi leser i media at forsvarsministeren nå jobber fra hjemmekontor. Det høres klokt ut, gitt situasjonen. Mange av oss kan jobbe fra hjemmekontor. Mange mennesker kan det ikke. De som jobber i helsevesenet, de som jobber innen renhold, de som jobber innen transport, kan ikke i en karantenesituasjon jobbe hjemmefra. Hvordan ser statsministeren på situasjonen for de menneskene som blir pålagt karantene og å være borte fra jobb, men som ikke er påvist syke og ikke får en sykemelding? Hvordan skal deres interesser ivaretas mens de er i en toukers karantene?

Statsminister Erna Solberg [10:21:19]: Innenfor sykepengeordningen, hvis man blir pålagt å være hjemme på grunn av en sånn situasjon, kan man – hvis man ikke kan utføre oppgaver for arbeidsgiveren og arbeidsgiveren fortsatt skal betale – være på sykepenger. Det finnes et regelverk for det allerede i dag. Det er en vurdering som må gjøres – om man kan gjøre jobben. De som har en jobb der man faktisk ikke kan gjøre noe av jobben hjemme, vil ha mulighet for å få sykepengedekning i en sånn sammenheng.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:21:47]: Det var klargjørende. Men så til et annet tema, som treffer en del mennesker nå. Det gjelder foreldre til barn som blir satt i karantene. Bente Rekkebo Skjevik, som er tillitsvalgt i Producentpakkeriet Trøndelag AS i Frosta, sendte meg et konkret spørsmål som er gjeldende for flere i Norge i dag. To av Frostas tre barnehager er stengt med 14 dagers hjemmekarantene. I en barnehage i Oslo bestemte bydelslegen at 80 barn skulle i karantene. Det berører om lag 160 foreldre. Da er spørsmålet: Hvilken ordning gjelder for foreldre som må være hjemme, én eller to av dem, for å passe barn? Det gjelder også 2.-klassinger her i Oslo. Vil de også bli kompensert for den hjemmeperioden?

Statsminister Erna Solberg [10:22:29]: Det er alltid fare for at hvis statsministeren står i muntlig spørretime og skal svare eksakt på alle slike spørsmål – i tråd med det som er reglementet for disse spørretime – at man kan komme til å si noe som ikke er 100 pst. riktig eller 100 pst. i tråd med regelverket per dags dato. Regelverket sier at man kan ta ut sykedager hvis barnet er sykt, eller hvis barnet må være hjemme. Men man må fortsatt forutsette at selv om man har barn hjemme, må man kunne utføre arbeidsoppgaver for arbeidsgiveren

hvis man i den situasjonen kan gjøre det. Det går an å være hjemme med sykt barn og samtidig jobbe hjemmefra i en slik situasjon. Det er viktig at vi ser på skillelinjene her. Derfor er det ikke ett svar for alle.

Vi må også tenke over hvordan vi nå skal håndtere den situasjonen som er, hvordan vi klarer å organisere oss på en måte som gjør at vi får gjort mest mulig i vårt samfunn samtidig som noen må være hjemme. Derfor er jeg opptatt av at de som kan jobbe hjemmefra, bør kunne jobbe hjemmefra – også hvis de f.eks. skal ha omsorg for barn som er hjemme fordi de er i karantene.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:23:43]: Men dette er jo ikke riktig. For veldig mange mennesker er det ikke mulig å gjøre en jobb for arbeidsgiveren hvis man er hjemme. Hvis den jobben er på et sykehus, hvis den jobben er på et tog, hvis den jobben er på et fly, kan man ikke gjøre jobben hjemmefra.

Jeg har lyst til å ta med en siste merknad til statsministeren her: Her trengs det jo at man gjør en opprydning i regelverk og ordninger, når vi står ved inngangen til noe som kan vare i mange måneder. På Navs hjemmeside står det: «Du har ikke rett til sykmelding dersom du må være hjemme fordi noen andre i husstanden er satt i karantene uten å være syke.» Et barn som får beskjed fra bydelslegen om å være hjemme uten at det er påvist sykdom hos det barnet, er ikke sykt. Jeg mener det trengs en opprydning i det regelverket som gjør at det er forutsigbart for de foreldrene som må ta ansvar i en slik situasjon, og det oppfordrer jeg statsministeren til å ta tak i.

Statsminister Erna Solberg [10:24:25]: Først vil jeg si at premisset mitt jo nettopp var at noen ikke kan jobbe hjemme, mens andre kan jobbe hjemme – og da bør man kunne jobbe hjemme. Vi må sørge for at dette landet ikke stopper opp. Så vil det være ulikt om man kan jobbe hjemmefra eller ikke. Man må også ta hensyn til det. Jeg er helt enig i at vi må oppklare en del av disse spørsmålene, slik at det blir tydeligere fremover. Men det er også sånn at vi må ha det grunnsynet at vi faktisk alle sammen må vurdere om vi kanskje skal jobbe litt mer hjemmefra for å sørge for at f.eks. presset på offentlig kommunikasjon blir mindre. Alle arbeidsplasser må nå planlegge litt fremover. Det er fint hvis man for øyeblikket f.eks. planlegger for at ikke altfor mange reiser akkurat på rushtidspunktene, slik at belastningen blir litt mindre der kollektivtransport er hovedtransportmiddelet, slik det er i de større byene, og at tettheten blir litt mindre. Dette må alle som er arbeidsgivere, bidra til.

Presidenten: Kjersti Toppe – til neste oppfølgings-spørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:25:40]: Ifølgje utgreiinga frå helseministeren i går skjer arbeidet mot epidemien langs to spor – eitt smittevernspor og eitt behandlings-spør – for å hindra dødsfall blant dei alvorleg sjuke. Ifølgje helsemyndigheitene reknar ein foreløpig med eit scenario i Noreg der 22 000 kan verta innlagde på sjukehus, og der 5 500 vil kunna ha behov for intensivbehandling. I 2018 var det rundt 10 000 somatiske sjukehussenger på offentlege sjukehus. Vi veit at mange store sjukehus allereie i dag slit med overbelegg og korridor-pasientar, og at døgnbehandling der allereie er reservert dei mest alvorleg sjuke. Samtidig har vi sjukehus som kan ha ledig kapasitet. Spørsmålet mitt er om statsministeren kan seia noko om arbeidet regjeringa gjer for å førebu helsevesenet på ei mobilisering av all ledig sjukehuskapasitet i Noreg, inkludert lokalsjukehus og eventuelt private ideelle sjukehus.

Statsminister Erna Solberg [10:26:43]: Dette var den fullmakten vi ga i februar måned til Helsedirektoratet for å planlegge og rekvirere etter beredskapslovgivningen i Norge: rekvirere f.eks. hotell, men også ledige lokaler o.a. Helsedirektoratet kartlegger nå kapasiteten i sykehusene – mye av det er allerede kartlagt – hvor man har kapasitet, muligheter og utstyr til å sette opp flere intensivavdelinger rundt omkring på sykehusene. I tillegg kartlegges lokaler i tilknytning til sykehusene for å kunne bruke dem, og i neste runde er det altså spørsmål om hotellkapasitet. Så jobbes det med kartlegging av ansatte, personell, muligheten for å mobilisere flere ressurser, se på om pensjonister som er kvalifisert til å kunne hjelpe, igjen kan settes i arbeid – altså få til alle disse tilbudene og mobilisere fulle ressurser på det. Dette er blant det beredskapsarbeidet som har vært gjort for en situasjon der vi må løfte kapasiteten på sykehussenger, men også på intensivavdelingene rundt omkring i behandlingen.

Presidenten: Une Bastholm – til oppfølgings-spørsmål.

Une Bastholm (MDG) [10:28:08]: Jeg synes ikke statsministeren svarer tydelig om kommuneøkonomien og presset på kommunene i denne situasjonen. Vi ser at regjeringen fokuserer mye på tiltak inn mot næringslivet som arbeidsgivere, men kommunene er også viktige og store arbeidsgivere mange steder, og dessuten er kommunene leverandører av grunnleggende tjenester som resten av næringslivet er avhengig av. I tiden framover vil kommunene oppleve økt belastning som følge av koronakrisen. Et eksempel er økte utgifter til pleie-

personalet på sykehjem, de som skal håndtere de aller mest sårbare i denne krisen. Pleiepersonale som selv er i risikogruppen, og andre som blir syke eller må holde seg hjemme, må erstattes av vikarer. Samtidig kan økonomisk nedgang gi dårligere kommuneøkonomi.

Hvordan vil regjeringen konkret sørge for at kommunene snarest mulig har de nødvendige ressursene til å møte utgiftene i tiden som kommer?

Statsminister Erna Solberg [10:29:03]: Når det gjelder kommuneøkonomien, er inntektssystemet vårt bygget på den måten at hvis det er svikt i skatteinntektene, vil det kompenseres med større overføringer i året etterpå – det er en del av inntektssystemet som sådant. Så planleggingen for å få en vekst i kommunesektoren er lagt opp ganske systematisk.

Når det gjelder spørsmålet om kommunenes økonomi, sa vi i går at vi har tre faser i dette arbeidet. Det vi gjør nå, er å sørge for at sykehusene får penger, sånn at de kan kjøpe inn utstyr og mobilisere ressurser, og vi skal sørge for at de får fullmakter til å kunne overskride budsjetter hvis de kommer til å trenge det. Og vi kommer til å komme med akutttiltak for å sikre at bedrifter ikke går overende. Så har vi sagt at vi skal se på de tiltakene som er viktige på mellomlang sikt, som kan være instrumenter for å finansiere bedrifter – låneordninger og andre tiltak som bidrar til det, gjennom Innovasjon Norge, også aktivitetsøkning. Det vi også kommer til å se på, er kommuneøkonomien og utviklingen i kommuneøkonomien. Det er en del av aktivitetsøkningen og dekningen. Men det er ikke noen kommuner som kommer til å gå konkurs de neste ukene, og det er derfor ikke en del av akutttiltakene som kommer på fredag.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:30:39]: Det er stor frustrasjon, ikke minst blant helsepersonell, over uklare råd, sprikende anbefalinger, utydelig ledelse og en fraværende statsminister – fram til i går. Sjefen for intensivavdelingen ved Oslo universitetssykehus Ullevål ber nå om tre tiltak: for det første at alt av arrangementer med mer enn 50 personer avlyses, for det andre at buss, bane og lignende går halvfulle, og for det tredje pålegg om hjemmekontor for samtlige som har mulighet.

Han sa:

«Dette får vi ikke til med de eksisterende tiltakene. (...) Vi må gjøre de tøffe tiltakene nå, ellers er det ikke én intensivseng ledig om folk får hjerteinfarkt eller slår hodet i asfalten.»

Noen kommuner har kommet med kraftfulle tiltak, som Bergen. Hvorfor gjøres ikke disse tiltakene gjeldende for samtlige kommuner? Hvor er besluttomheten og

handlekraften som etterlyses fra helsepersonell landet rundt?

Statsminister Erna Solberg [10:31:39]: Det er mange stemmer i situasjoner og kriser som dette, med utgangspunkt i det de ser. For meg – og for enhver ledelse, tror jeg – er det viktig å lytte til de fagmyndighetene som gjennom lov har fått autorisasjon til å håndtere denne situasjonen. Stortinget behandlet denne arbeidsdelingen senest i fjor. Vi lytter til de rådene som kommer fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, i tråd med det som er planleggingen for smittevern og beredskap i Norge, nettopp fordi vi ikke skal gjøre overrilt ting eller gjøre ting for sent. Da er det de som må gi oss hovedrådene.

De lytter også til de innspillene som kommer fra alle andre, men det er viktig å si at vi har gitt noen myndighet. Vi har jobbet intenst siden begynnelsen av februar med f.eks. smittevernplanleggingen i kommunene for å sørge for at flere er bedre forberedt på å håndtere dette, og at de kommunene som ikke har en god smittevernplan, også får etablert en smittevernplan.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:32:46]: Nabolandene våre har gått mer kraftfullt til verks. Danskene, f.eks., følger også faglige råd, men innfører tiltak nå, før det er for sent.

Vi ser at regjeringen går inn for tiltak som vil kutte regningen for bedriftseierne, altså at man tar mer av regningen for permitteringer. Spørsmålet er om det kommer tiltak som også hjelper arbeidstakerne. Man går i tre dager uten inntekt – i en slags ventetid – før man får dagpenger fra Nav. Vil regjeringen dekke opp de tre dagene med null lønn for arbeidstakerne og ta regningen for arbeidsgiverne?

For det andre: Mange lavtlønte i hotell- og restaurantbransjen vil nå bli permittert. De har allerede lite penger å rutte med. De vil få et kutt ned til 60 pst. av lønnen sin. Vil regjeringen vurdere å øke dekningsgraden på permitteringspengene for dem som nå er lavtlønte, slik at vi ikke får økte forskjeller og økonomiske problemer for dem som allerede har lite å rutte med?

Statsminister Erna Solberg [10:33:47]: Vi har et godt etablert permitteringsregelverk, med regelverk og systemer for det, som har vært brukt i alle tidligere situasjoner hvor vi har trengt å gjøre det. Jeg ser det ikke som formålstjenlig nå å gjøre store endringer i det regelverket. Man får f.eks. dekket 62,5 pst. opp til 6G. Alle som er over 6G, får ikke kompensert noe over det. Det betyr at i utgangspunktet er permitteringsregelverket

og dagpengesystemet lagt opp slik at de som har under middels eller middels inntekter, får en bedre kompensasjon enn de som har høyere inntekter, i denne sammenhengen.

I en situasjon hvor vi må bruke veldig mye penger og har stor intensitet, må vi kanskje sørge for at de ordningene vi har, fungerer, og at det er de som vi har brukt i alle andre tidligere kriser, vi bruker fortsatt.

De tiltakene som er gjort i Danmark, vil sikkert være tilpasset danske forhold. Men de har f.eks. anbefalt at man avlyser arrangementer med 1 000 mennesker. I Norge har vi anbefalt at man avlyser arrangementer med 500 mennesker. I så måte er det områder hvor vi er strengere enn danskene, og danskene har for øyeblikket den samme smittesituasjonen som vi har.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:35:01]: Jeg tror det er veldig få som opplever at norske myndigheter er for håndfaste, for kontante og for kraftfulle i responsen sin. Det er kanskje der det skorter i dagens situasjon.

Jeg registrerer at det gjennomføres endringer når det gjelder arbeidsgivernes permitteringsregler, at man skal dekke mer av regningen for arbeidsgiverne, men at man avviser å ta regningen for arbeidstakerne, som vil få tre dager uten noen som helst inntekt – i en ventetid – før de får dagpenger. I tillegg vet vi fra forrige gang det var oljeprisfall, at endringene i regelverket kom for sent, slik at man mistet kompetanse. Hadde man forlenget permitteringsperioden til 52 uker, som vi går inn for, kunne bedriftene latt de ansatte forbli ansatte, framfor å gi slipp på dem for så senere å hente inn andre ansatte enn dem de hadde før.

Vi lurar på om regjeringen vil vurdere disse endringene, som vil gagne arbeidstakerne, både dekningsgrad og å utvide permitteringsperioden, for å unngå at bedriftene mister verdifull arbeidskraft på grunn av en lengre krise.

Statsminister Erna Solberg [10:36:04]: Jeg synes at representanten Moxnes' påstand og virkelighetsbilde er litt spesielt. Det at vi lager ekstraordinære tiltak for å unngå at bedrifter skal gå konkurs, er jo like viktig for arbeidstakere som for arbeidsgivere. Det å ha en jobb å gå til, det å vite at jobben – det man har vært med på å bygge opp over lang tid – ikke har forsvunnet, må jo være det aller viktigste vi bidrar til. Så når vi da innfører tiltak som skal bidra til at likviditeten blir bedre, er ikke det tiltak for å hjelpe arbeidsgiverne som sådanne – det er for å redde folks jobber. Det er derfor vi innfører disse tiltakene. Derfor er det ikke en svart-hvitt-situasjon. Jeg mener at arbeidstakere og arbeidsgivere i denne situa-

sjonen har en felles interesse. Det er at vi ikke mister arbeidsplasser og viktige bedrifter for fremtiden i denne perioden. Det er derfor vi setter i gang tiltak som skal bidra både til likviditetsforbedringer og til at man kan permittere tidligere.

Det svart-hvitt-bildet, som kanskje kommer fra det ideologiske ståstedet til Moxnes, tror jeg ikke folk kjenner seg igjen i. De liker jobben sin, og de er opptatt av bedriften sin.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:37:13]: Vi har ikke avvist tiltakene som har blitt lansert allerede, men vi ønsker også tiltak som sikrer at arbeidsfolk ikke tar den største regningen for krisen, som vi har sett ved tidligere økonomiske kriser. Det er fullt mulig for regjeringen å varsle tiltak om at man skal slippe å gå tre dager uten noen inntekt, som ligger i dagens regelverk. Man plukker opp regningen for arbeidsgiverne – det gjør man jo – og da bør man også ta noe av regningen for arbeidstakerne, etter vår vurdering.

Vi lurar også på om regjeringen vil stille noen betingelser til de selskapene og bedriftene som nå vil få krisehjelp. Vil regjeringen f.eks. kreve at de som får penger fra staten på ulike vis, avstår f.eks. fra utbytte, avstår fra å gi store lederlønnstillegg og avstår fra å bruke de pengene som kommer i form av krisehjelp, til å berike eierne eller lederne i selskapene? Er det noen plan for dette – å stille vilkår for støtten fra staten i den kommende perioden?

Statsminister Erna Solberg [10:38:17]: De tiltakene vi kommer med på fredag, er tiltak som er beregnet på å hjelpe bedrifter som er i en likviditetsskvis, som er i en situasjon hvor de faktisk kan gå konkurs. Det er ikke et spørsmål om regulering av lederlønnninger eller utbytte. Ta f.eks. det forslaget vi har om utsettelse av formuesskatt: Det er basert på at man i en underskuddssituasjon ikke skal trenge å ta ut utbytte for å betale en skatt, men tvert imot må betale den skatten senere, når man har kommet over denne kneika. Man får altså ikke skattelettelse; man får skatteutsettelse med det vi foreslår på dette området. Det betyr at man i fremtiden, såfremt bedriften faktisk fortsetter og formuesverdien er der, må betale den skatten som man fikk utsettelse på i år. Men vi sørger for at jobbene blir sikre ved at man slipper å ta ut utbytte på det tidspunktet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:39:28]: Jeg vil stille en del spørsmål som jeg tror folk lurar på, og jeg vil gi stor honnør til ansatte som står på og håndterer dette koronautbruddet. Jeg forstår at det er vanskelig for myndig-

hetene å vurdere fortløpende hvilke tiltak som skal settes inn, men jeg må bare si at jeg tror mange er både forvirret og bekymret der ute. Den ene dagen ser vi at det lander charterfly fra de mest rammede områdene, og at de som er om bord, bare spaserer inn i landet vårt. Den ene dagen arrangeres det store arrangement, og den neste dagen blir det frarådet å ha den typen arrangement. Fagfolk i helsevesenet etterlyser nasjonale retningslinjer og styring, og folk som blir rammet eller har vært i kontakt med rammede, har veldig mange spørsmål.

Jeg har snakket med flere som er i denne situasjonen. De bruker store deler av tiden etter varsling til å finne ut hva de skal gjøre. Hva innebærer det for meg, min familie? Hva skjer nå? De får beskjed om å ringe fastlegen sin, og der kan de stå timevis i kø. Når de kommer gjennom, får de ofte beskjed om å ringe til legevakten. Der kan de stå én til tre timer i telefonkø. Oslo har opprettet en koronatelefon. Der er beskjeden: Det er stor pågang, vi har ikke kapasitet til å besvare henvendelsen. 113 blir nedringt, og personer blant oss får hjerneblødning og hjerteinfarkt og andre alvorlige sykdommer selv om koronaviruset står på. I Dagbladet ser jeg at Helsedirektoratet nå sier de får 6 000–7 000 henvendelser per dag, og det er 30 stykker til å svare på telefonene. Det er viktig å sikre kapasitet.

Slik jeg ser det, etterlyses to ting: en konsistent informasjon, felles retningslinjer, samme budskap og flere i førstelinjen til å håndtere en enorm pågang blant folk. Jeg lurar da på hva regjeringen vil gjøre for å ta tak i situasjonen og sikre at folk kan få raskere informasjon og mer enhetlig informasjon.

Statsminister Erna Solberg [10:41:40]: Jeg har stor forståelse både for at folk er bekymret, og for at folk opplever at det kan se ut som om informasjonen ikke stemmer helt, delvis fordi det er mange stemmer, mange synspunkter på hva det andre burde vært, men også fordi man kanskje ikke helt har for seg hvilken fase en sånn epidemi går gjennom. I første fase, når man kan smittespire alle tilbake til kilden, vil det være et sett med tiltak som er vesentlig. De tiltakene retter seg mot de personene som kommer fra områder hvor smittekilden er, og personer i omkretsen rundt dem. Det er de budskapene som har vært tydelige i den første fasen av dette. Som Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet sa på sin redegjørelse i går, er vi nå over i en annen fase, for nå har vi begynt å se smitte som brer seg i befolkningen litt uavhengig av den kilden det kommer fra. Da vil det være behov for sterkere tiltak.

Disse faseforskyvningene er der. Det kan godt tenkes at det har vært kommunisert litt for dårlig at vi kommer inn i en situasjon hvor man må trappe opp tiltakene, men det ble sagt også tidligere at man ville måtte

trappe opp tiltakene etter hvert som de kommer. Da vil det bli sterkere tiltak, slik at i dag er det sterkere tiltak enn det var i forrige uke. Om to–tre uker kan det være enda sterkere tiltak, avhengig av hvordan dette er.

Jeg er enig i at man må forsøke å være konsistent, men det er mange stemmer i disse debattene om hva man skal ha. Det andre er at vi må sørge for kapasitet for å kunne gi svar. Det siste er jeg enig i. Derfor har flere kommuner, men også de ulike etatene, forsøkt å oppbehandle. Det er også viktig å si at vi må bruke de mest kvalifiserte folkene på behandling av folk, så vi har også en begrensning på hvor mange som kan sitte og ta imot. Men vi ser hele tiden på kapasiteten knyttet til det å kunne svare ut folk og sørge for at vi får god nok informasjon ut mot enkeltborgere i det norske samfunnet.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:43:43]: Jeg opplevde for så vidt litt av det samme i går. Da var det ett av mine barn som hadde vært i kontakt med et barn i en familie der det var spørsmål om en av foreldrene var smittet, og de skulle i gang med å finne informasjon via nettsidene, fordi de fant tidlig ut at det å bruke telefonen var en forholdsvis krevende øvelse. Ved å lese igjennom denne informasjonen var det ganske vanskelig å bli klok på dette, men etter hvert fant vi ut at vi da ikke, ut fra det jeg leste, skulle i karantene. Derimot hvis man opplever at vedkommende er smittet, må vi vurdere om vi skal i karantene. Det betyr i realiteten at personer som har vært i kontakt med noen som er smittet, går i dagervis før man blir satt i karantene, avhengig av om vedkommende er smittet eller ikke. Skjønner statsministeren at det er forholdsvis forvirrende for befolkningen å vite hvordan man skal håndtere det?

Statsminister Erna Solberg [10:44:46]: Jeg forstår at det er forvirrende. Samtidig kan vi ikke sette hele Norge i karantene. Det er noen av de valgene vi må gjøre på veien. Derfor har valget vært at hvis det er en person som er mistenkt for å ha vært utsatt for det, er den personen i karantene. Når personer den har hatt kontakt med frem til denne da blir testet, har symptomer på det, vil også de personene som i første runde har hatt kontakt i den fasen, være det. Men det å skulle ta sekundær- og fjerde- og femtelinjen tror jeg vi fort ville ha sett ville medføre at veldig mange ting i vårt samfunn ikke hadde fungert, f.eks. eldreomsorgen eller helsevesenet rundt i små kommuner. Derfor har man valgt den måten å håndtere det på, selvfølgelig ut fra sannsynlighetsberegninger og smittebildet fremover.

Som jeg understreker: Dette er en sykdom som kommer til å ha en utvikling som en epidemi. Det kommer til å komme flere tilfeller. Men det viktigste vi gjør nå, er å forsøke å forsinke dette og sørge for at vi fordeler det og får et saktere tempo. Da vil det være bedre for vårt helse-

vesen, det vil være bedre for alle dem som av andre grunner enn korona også trenger hjelp.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:46:00]: Det er ekstremt viktig at vi gjør det vi kan for å hindre smitte, nettopp på grunn av alle de eldre som vi har i samfunnet som vi ønsker å ta vare på, og de som er syke. Det er også mange foreldre som har opplevd at skolebarn blir satt i karantene, og plutselig må de være hjemme i 14 dager. Egenmeldingsreglene er jo sånn at du har ti dager hvis du har ett barn, og du har 15 dager hvis du har mer enn to. Så tror jeg de fleste foreldre kan skrive under på at det ofte er sånn at barna er syke i flere runder i løpet av ett år, så her kan man risikerer å bruke opp hele egenmeldingsperioden på dette. Det leder videre til at man selvfølgelig er bekymret for inntekt. Man har jo utgifter på hus, man har utgifter på alle regningene man skal betale i løpet av en måned. Derfor lurer jeg på om statsministeren synes at staten bør ta regningen for dette, for dette er en felles dugnad for å sikre at spredningen blir så liten som mulig.

Statsminister Erna Solberg [10:47:02]: Regjeringen har ikke gjort en vurdering av om vi skal ta felles dugnad for alt dette. Vi kommer til å måtte bruke mye penger fremover knyttet til helse, til behandling og til systemer og sørge for at de er oppe og går, og til å sørge for at bedrifter ikke går overende. Men vi kan ikke regne med at det ikke vil være flere av oss som vil måtte ta enkelte kostnader knyttet til dette – at vi ikke kan dekke alle som må avbestille flybillettene sine, f.eks., og ikke får pengene igjen fordi man ikke kan reise til det landet lenger. Det er nok slik at dette blir en liten dugnad for oss alle, og at vi ikke kan dekke opp alle deler av det som måtte være kostnader for enkeltpersoner knyttet til dette. Det som er det aller viktigste vi gjør, er at vi har prioritet én klar. Det er å sørge for at vi har et helsevesen som er i stand til og har mulighet til å hjelpe folk og sørge for at vi får færrest mulig som dør av denne sykdommen. Og punkt to: At vi sørger for at vi kommer ut av et sånt sykdomsforløp med bedrifter og næringsliv som er robuste nok til at vi også har vekstkraft i økonomien fremover.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:48:10]: Vi kommer nok helt sikkert til å diskutere videre hvilke tiltak vi skal sette inn der. Men det er jo også kommet anbefalinger om å avlyse store arrangementer. Det er mange av oss glad for, selv om man kommer til å merke det på mange

fronter. Likevel er det sann at et stort antall busser, tog og T-baner reiser inn og ut av våre store byer hver eneste dag. På mange av disse står folk som sild i tønne, og det er klart at det også bidrar til at man kan bli litt bekymret.

Jeg lurer på hva statsministeren vil si til alle dem som lurer på hvorfor dette fortsetter som før, og hva slags vurderinger man har gjort knyttet til akkurat det.

Statsminister Erna Solberg [10:48:56]: Spredningen i Norge er fortsatt ikke så stor, og vi må sørge for at samfunnslivet vårt faktisk fungerer. Samtidig er det sann at anbefalingen er at man tenker gjennom alt. Er det f.eks. mulig å ha en litt annen type arbeidsrytme på en arbeidsplass, hvor man ikke topper alt med at alle kommer på samme tid, noe som gjør at man må reise i rushtrafikken? Kan man reise på andre tidspunkter, kan man bruke mer hjemmekontor? Det er en viktig del av hele måten å jobbe på fremover.

Men som jeg sier: Vi må i faser komme med smittevernsråd som passer til den situasjonen og spredningen som er på et gitt tidspunkt, og det er en av grunnene til at vi ikke kan stoppe opp alt.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:49:50]: Da skal jeg avslutte med å spørre om noe jeg tror veldig mange ansatte i bedrifter og bedriftseiere lurer på. Det er mange som nå sliter tungt. Tusenvis av arbeidsplasser står på spill, og for hver dag som går, blir problemene større, og noen er mer utsatt enn andre. Det er reiseliv med hotellnæring og flyselskaper, vi ser oljeservicenæringen, industribedrifter, det er varehandelen – det er mange som etter hvert nå kan nærme seg kanten av stupet.

Jeg er veldig glad for at regjeringen jobber med tiltak, for det haster. Vi ser til Danmark, der regjeringen har lagt fram forslag om en tiltakspakke på 125 mrd. danske kroner. De har utsatt både moms- og skatteinnbetaling, og man skal også kompensere for arrangementer som er avlyst som følge av at det skulle være mer enn 1 000 personer til stede. Jeg er veldig spent på hvilke forslag som kommer på fredag, men når kan vi vente at regjeringen kommer tilbake med virkemidler for konkrete utsatte bransjer og prosjekter som man kan igangsette for å stimulere økonomien – altså fase 2 og 3? For det haster.

Statsminister Erna Solberg [10:51:01]: I den første fasen nå kommer noen akutttiltak som i og for seg er i tråd med det som ble sagt på pressekonferansen. Det er det vi er klar til å kunne levere, og vi mener at det er viktigere å levere de tiltakene nå. Så skal regjeringen inn i

budsjettkonferanse til uken, og vi skal jobbe med spørsmålene. Vi jobber med å kartlegge de ulike bransjenes situasjon og hvor det kommer til å ramme mest. Det er forskjell i effektene for ulike bransjer – det er ingen tvil om at avbestillingene i reiselivsnæringen, i flytransport, er voldsomme og krever også direkte tiltak etter hvert. Men så er det en del sekundæreffekter som skyldes lavere aktivitet generelt i verdensøkonomien, og noen som skyldes leveranseproblemer, f.eks. av typen at innsatsfaktorer som skulle ha vært produsert i Kina, nå er blitt forsinket på grunn av de kinesiske tiltakene. Da har man derfor ikke en markedssvikt, men rett og slett en manglende evne til å produsere raskt nok.

Alt dette må vi gå gjennom og se på hva slags tiltak som er de riktige.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:52:12]: Landet står i en svært krevende situasjon, og i Norge har vi tradisjon for å hjelpe hverandre når kriser rammer. Jeg vil bare si direkte til statsministeren at vi i Senterpartiet vil gi all den hjelp regjeringen trenger, og gjøre alt vi kan for å få saker så raskt som mulig gjennom i Stortinget for å få på plass de nødvendige tiltak. Det handler om at alle vi som er her, skal begrense konsekvensene for det folket vi er satt til å tjene. Statsministeren kan ta kontakt når som helst, og vi skal hjelpe med det vi kan. Det var bra at statsråd Høie var her og redegjorde for helse situasjonen i går.

Det har vært mange runder om helse nå, og jeg vil gå over til den økonomiske situasjonen. Denne krisen vil gi kortsiktige økonomiske tilbakeslag. Det tåler vi som samfunn og land. Vi er et ganske robust samfunn, og vi står sammen.

Men det som bekymrer oss i Senterpartiet ekstra mye, er samfunnskritisk infrastruktur og norsk luftfart. Norsk luftfart er veldig viktig for å binde Norge sammen. Vi har investert store midler i å bygge ut et kortbanenett. Vi ser hvordan det er avgjørende for norsk helsevesen, for beredskapen vår, for næringslivet og for å få familielivet til å gå i hop.

I den krisen vi ser i luftfarten nå, er det viktig at vi sammen kommer med tiltak raskt. Jeg vet vi underveis har hatt litt ulike syn på ulike avgifter. Sann er det. Men nå er det en ekstraordinær situasjon, og det er spesielt tre konkrete tiltak jeg vil utfordre statsministeren på.

Det ene er flyseteavgiften. Jeg og Senterpartiet mener den bør fjernes permanent, men at den i hvert fall bør kunne fjernes nå i den krisesituasjonen som rammer norsk luftfart. Det andre er avgiftene på lufthavnene – altså å fjerne lufthavnsavgiftene for å hjelpe på kredit-

ten og sørge for mer kapital i selskapene. Det tredje er redusert reiselivsmoms.

Dette er konkrete tiltak som vil kunne avhjelpe situasjonen raskt, og jeg mener det er særdeles viktig at vi nå sammen sikrer at vi også har en oppegående luftfart når denne krisen er over.

Statsminister Erna Solberg [10:54:23]: Vi er helt enige. Først vil jeg bare få takke for støtten til at vi må stå sammen. Jeg mener det er viktig at vi ser på felles tiltak, og hva vi kan gjøre. I året som kommer, tror jeg alle kanskje må legge vekk noen kjepphester av ønsker man måtte ha for satsinger på ulike områder, og konsentrere seg om at vi skal håndtere både de helsemessige utfordringene til de svakeste gruppene og også den økonomiske situasjonen som utvikler seg. I så måte er situasjonen veldig annerledes med de perspektivene vi har nå, enn den var da vi la budsjettet for inneværende år. Det avspeiles også av det som for øyeblikket gjøres i andre europeiske land i form av økt bruk av midler.

Når det gjelder luftfarten, er jeg enig i at den er et av de mest kritiske punktene våre for øyeblikket. Reiselivsbransjen har store utfordringer, men luftfarten har kanskje de største. Det skyldes først og fremst etterspørselsvikten, og da må vi finne tiltak som bidrar til likviditetssituasjonen for luftfarten. Det er der vi forsøker å finne de gode tiltakene.

Jeg har hørt alle tiltakene som er nevnt her. Noen av dem vil ikke ha noen betydning for likviditetssituasjonen. Reiselivsmomsen har veldig liten betydning i denne sammenhengen, for det er ikke penger som blir værende hos bedriftene. De gir altså ikke mer likviditet. Det gjør ikke den typen tiltak, men avgifter på lufthavner og flyseteavgiften, som også i utgangspunktet er en avgift passasjerer betaler.

Vi har sagt vi skal se på alt dette, og vi skal se på totalbelastningen. Det tror jeg faktisk er det aller viktigste nå. Det er ikke hvilket virkemiddel eller hvilken del av dette, men det er totalbelastningen for luftfarten og flyselskapene i den situasjonen som er nå, slik at det går rett på det som måtte være en litt mer kritisk likviditetssituasjon for selskaper.

Dette jobber vi hardt med, samtidig som – som jeg sa i går – vi har behov for å passe på statsstøttereguleringen og likebehandlingsprinsippet. Vi kan ikke behandle ett selskap annerledes enn de andre selskapene. Det må være fellestiltak.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:56:36]: Det siste statsministeren sier, er at regelverket må vi forholde oss til. Men så ser vi at de ulike selskapene har litt ulike funksjoner, og noen selskaper har en større funksjon for samfunnskritisk infrastruktur. Men vi har det regelverket vi har.

Statsministeren tar også opp det med etterspørselsvikt. For eksempel er Widerøes største kunde det norske helsevesenet. På grunn av det som nå skjer av prioriteringer i helsevesenet, stoppes alle de kontraktene. Også statens egen etterspørsel av de tjenestene rammer de selskapene veldig kraftfullt. Vi kan ikke stille oss slik at vi, når denne krisen er over, har mistet de viktige selskapene. Vi er selvfølgelig med på likviditetssituasjonen, men jeg tror også det er viktig at man tør å se på de daglige kostnadene når det gjelder avgifter, for det har vært en stor belastning for selskapene. Det kan også gjøres midlertidig, selv om jeg vet at det er ulike syn. Har statsministeren noen konkrete tiltak for reiselivsnæringen som hun mener kan være avhjelpende i den situasjonen vi nå står i?

Statsminister Erna Solberg [10:57:45]: Blant de akutttiltakene vi mener er viktige for reiselivsnæringen, er de to skattetilbudene som vi lanserte i går. Det ene er for dem som hadde overskudd i fjor. De vil nå kunne føre et underskudd mot overskuddet. Det er et tiltak som har vært brukt tidligere med tilbakevirkende kraft. Det betyr at man lettere i banken vil kunne få likviditet til å kunne drive videre med lavere aktivitet. Det andre er at fordi svært mange reiselivsbedrifter er personlig eide bedrifter med aktivt eierskap, vil også spørsmålet knyttet til formuesskatten ha betydning. Særlig for mange av reiselivsbedriftene i distriktene er den typen virkemidler viktig.

Ytterligere tiltak vil komme etter hvert innenfor det vi kaller fase 2 og fase 3 i dette arbeidet, som vil være generelle ordninger innenfor Innovasjon Norge, låneordninger, støtteordninger, det som har å gjøre med omstilling og tiltak knyttet til f.eks. kompetanseutvikling og aktivitet av den typen. Alt det vil komme inn. Men for den kortvarige likviditetskrisen tror jeg at de to tingene bidrar til at det vil bli lettere overfor bankene for å kunne drive videre.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:58:58]: Tilbake til luftfart: Når vi snakker om luftfart i Oslo-kontekst, dreier det seg ofte om ferie, fritid osv., men luftfarten er rett og slett en helt, helt avgjørende samfunnsinfrastruktur for beredskapen vår. Med de signalene man nå ser komme fra internasjonal luftfart, og når man ser på situasjonen luftfarten nå er i, er jeg redd for at vi ganske fort kan se kriser. Enkeltstående selskaper kan stå i fare for å ryke på veldig kort sikt. Min sluttoppfordring til statsminister Erna Solberg på det området er at man har en svært rask framdrift, at vi får tiltak fort som gjør at markedet får tillit til selskapene og vi klarer å redde dem.

Noe av det verste som kan skje i denne krisen – hvis vi ser bort fra det helsemessige, som uten tvil er det verste – er at vi nå ikke setter inn raske nok tiltak for den typen bedrifter som vi er helt avhengige av om et år. Derfor er min siste oppfordring: Handle raskt, vi kommer til å stille opp når som helst, hvor som helst, for å hjelpe til.

Statsminister Erna Solberg [11:00:05]: Jeg vil takke for det siste og bare si at vi har satt mer høygir på fokuset fordi vi ser at dette er en sårbar næring, også fordi luftfartsselskapene de siste 10–15 årene har vært igjenom betydelige utfordringer, både med å bli lønnsomme og med å klare å drifte. Det har vært stor ekspansjonsiver hos noen, med store gjeldsbelastninger, og det er ingen tvil om at det er selskaper som på europeisk plan kommer til å slite gjennom dette fallet i etterspørsel som vi nå ser. Men vi er opptatt av å forsøke å finne de målrettede tiltakene og særlig de som sørger for at de har likviditet til å kunne drive.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:01:05]: Jeg tror vi alle i det politiske miljøet egentlig vil det samme. Vi ønsker å flate ut et smittepress og et sykdomsforløp, slik at vi klarer å beholde kapasiteten i helsevesenet, og vi ønsker å redusere de økonomiske konsekvensene. Så kan vi ha ulike meninger om hva som fungerer best, og det kommer innspill fra flere av oss. Senterpartiet kommer med innspill som angår lufthavnavgifter og flypassasjeravgift – vi mener at det vil være viktige tiltak i en periode for å unngå at det blir alvorlig for flytrafikken – og vi kommer med innspill om redusert moms på reiselivet. Det er de innspillene vi har, og vi mener at denne situasjonen krever et samarbeid mellom alle partiene. Det er mange gode forslag fra regjeringen også, men det er viktig at regjeringen tar innspillene fra oss andre på alvor. Det er ikke noen vits i å invitere oss til en dialog hvis det er slik at den dialogen skal bestå av at vi skal støtte regjeringens forslag uten at regjeringen er villig til å ta våre innspill på alvor. Så da er spørsmålet: Vil regjeringen ta innspill fra de andre partiene på alvor, eller er det slik at vi først og fremst inviteres til å være enige med regjeringen? Det er også et litt viktig utgangspunkt for de drøftingene vi skal ha senere i dag.

Statsminister Erna Solberg [11:02:20]: Jeg er opptatt av at vi skal få hele idédugnaden og massen av forslag opp. Det vi må gjøre, er å sørge for at vi utreder de forslagene som kommer, på en måte som gjør at vi ser hvilke virkninger de faktisk har på de ulike områdene. Jeg har sagt at alle de punktene som er nevnt f.eks. når

det gjelder luftfart, er blant de temaene vi nå går igjenom og ser på – hva som vil ha mest effekt. Det som er formålet, og som jeg oppfatter at alle er enige om, er at vi skal sikre at vi har en infrastruktur, at vi har flyselskaper og alt som kan fungere. Så mener jeg at det er fint å få innspill. Vi kommer til å ta alle på alvor og også se på hvordan vi er sikre på at vi velger de innspillene og de sakene til slutt som gir mest effekt på det som er utfordringene og problemene i de ulike sektorene. Her er det mange sektorer som kanskje ikke på dag én eller i den første uken kommer til å ha utfordringer, men som litt lenger ute kommer til å oppleve det.

Så jeg er åpen for å få innspill. Vi kommer til å vurdere alle på en ordentlig måte og selvfølgelig være i dialog med de andre partiene om disse innspillene.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:03:31]: Jeg takker for det svaret, og jeg synes det er interessant. Vi har ikke tid til for mange utredninger. Det er nettopp det som er noe av særpreget ved denne situasjonen, at vi er nødt til å handle raskt, og det er ved å gjøre ting raskt at en også faktisk kan forebygge at deler av økonomien i Norge får alvorlige problemer. Det er ikke noen tvil om at luftfarten er av dem som sliter hardt. Det er slik i dag at lufthavnavgiftene er det som finansierer Avinor. Avinor er et statseid selskap, og staten har muligheter både til å foreta et nullutbytte og til å sprøyte inn egenkapital i Avinor hvis vi ønsker det, men vi kan avlaste bransjen for de avgiftene de i dag betaler til Avinor. Senterpartiet mener at det å være i forkant med slike ting før noe krasjer, særlig på de områdene som nå er mest utsatt, er veldig viktig, og at en ikke har altfor mye tid til å tenke og utrede i det vide og det brede før en setter inn tiltak.

Statsminister Erna Solberg [11:04:37]: Vi har som ambisjon at det på fredag også skal komme tiltak knyttet til luftfarten, så vi har ikke tenkt å utrede i det vide og det brede. Men vi går gjennom alle innspillene, og de som nevnes nå, er også blant dem vi ser på.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:03]: Jeg opplever budskapet fra alle partiene som ganske tydelig og ganske samlet, egentlig. Det ene er at vi er beredt til å stå sammen med regjeringen om de tiltakene som måtte være nødvendige, og som blir nødvendige for at vi sammen skal komme gjennom denne vanskelige situasjonen på en god måte.

Det andre er at jeg opplever at det er et ønske om klare råd. Befolkningen trenger klare råd, ikke løse anbefalinger. Jeg tenker at om helsemyndighetene mener

det er best at vi ikke håndhilser, eller at flest mulig i byene har hjemmekontor for å unngå trengsel i kollektivtrafikken, så bør rådene ikke være et ønske om det, men en tydelig beskjed om at nå skal vi ikke håndhilse, eller at nå skal alle som kan ha hjemmekontor, ha det. Jeg tenker at det er en melding for statsministeren å ta med tilbake til helsemyndighetene. Vi trenger klarhet, ikke antydninger. Jeg tror viljen til solidaritet i befolkningen nå er veldig sterk, og det er et klart ønske om å hjelpe til, så klare anbefalinger vil bli lyttet til.

Demokratiets fordel også i vanskelige situasjoner er at fri meningsbrytning og kritiske spørsmål gjør at responsen blir bedre, og derfor får statsministeren også noen sårne. Jeg vil gjerne følge opp helseministerens garanti til statlige sykehus og helseinstitusjoner i går, der det ble klart at staten vil betale det som kommer av ekstrakostnader. Da mener jeg det er feil å utsette kommunene til en gang i framtiden, for også kommunene sitter nå med økonomiske bekymringer og trenger et klart signal om at også deres utgifter vil bli dekket. De vil ha en stor del av ansvaret for responsen for mange av dem som vil bli utsatt, f.eks. de som kommer i karantene rundt om i landet. Så jeg vil gjerne utfordre statsministeren på det.

Statsminister Erna Solberg [11:07:10]: Jeg tar med meg synspunktene knyttet til tydelige råd. Spørsmålet er hva som er et råd, og hva som er et pålegg, og hvor neste bit i det kommer. Rådet om ikke å håndhilse er ganske klart og tydelig nå, og vi forsøker alle å undertrykke den impulsen vi alltid har til å strekke ut en hånd når vi møter folk, eller gi en klem hvis det er folk vi ikke har sett på en stund, men vi får heller undertrykke de impulsene på en god måte.

Jeg er selvfølgelig forberedt på at vi også skal ha kritiske spørsmål. Jeg mener at vi har litt tid til å vurdere hvor store utfordringene er for kommunene, og hvilke virkemidler som vil være best. Men vi har også sagt at det står på dagsordenen vår å se på hvilke rammer det kommer til å ha fremover. Vi er helt klar over at kommunesektoren, ikke minst innenfor helse- og omsorgssektoren, også vil måtte sette i gang ekstraordinære tiltak, noe som vil bety at man får andre utgifter enn det som var forutsatt i den vanlige driften, og at det må tilføres også kommunesektoren for at ikke andre vitale områder skal komme lidende ut av det.

Men som jeg har sagt, må vi også bruke ressursene våre til dette. Det betyr at vi må holde lavere aktivitet på andre områder fremover. Nå gir vi også disse rådene om at vi skal ha lavere aktivitet. Vi har forsøkt å ha konsentrasjon rundt det som dreier seg om de mest akutte tiltakene, og der er det ikke sånn at akutt beskjed om akkurat hvordan vi gjør det for kommunene, er det vi har sett

som mest akutt. Vi må bruke litt tid på å se hvordan det vil utspille seg, hva det vil være av merkostnader. En del av det Helsedirektoratet gjør når de rekvirerer og beordrer, hjelper også førstelinjetjenesten i det arbeidet.

Audun Lysbakken (SV) [11:09:05]: Jeg takker for svaret. Jeg tenker at grunnen til at det er viktig at det kommer en sånn garanti til kommunene om ikke lenge, er at kommunene vil ha en veldig, veldig viktig rolle i responsen. Det er de som driver sykehjemmene, det er de som driver omsorgsboligene og hjemmesykepleien. De vil også måtte få et ansvar hvis et stort antall folk kommer i karantene. Det krever utstyr, og det krever personell. Jeg tenker at en god parallell kan være til den gangen daværende finansminister Kristin Halvorsen dro gullkortet under finanskrisen. Det var nødvendig den gangen, for bankene var i trøbbel. Nå trenger vi å vite at regjeringen har gullkortet i beredskap også denne gangen for å hjelpe de delene av samfunnet som vil trenge det. Det ville i hvert fall være bra å få bekreftet at regjeringen vurderer en tilsvarende garanti til kommunene. Så får en se på akkurat tidspunktet, men vi mener at det trengs – før og ikke senere.

Statsminister Erna Solberg [11:10:07]: Vi ser på hvilke utgifter kommunene har, og så må vi enten øke kommuneøkonomien generelt og overføre mer eller lage ordninger der man får dekket deler av de utgiftene som er knyttet til dette. Det er saker som kommer. Kommunene vil nok oppleve at mange av de tiltakene som igangsettes nå, kan man finne en form for dekning for fremover. Men vi må finne den riktige måten. Vi kan ikke gi en blankofullmakt uten at vi har gått igjennom ting, og så kommer vi til Stortinget før vi endelig konkluderer i disse sakene.

Så er det viktig å huske at gullkortet aldri ble brukt. Her kommer vi til å måtte bruke penger. Gullkortet var en garanti for å forhindre konkurser i bankvesenet, men det ble reelt sett ikke brukt. Det som ble brukt, var mye penger over statsbudsjettet – så det er ikke gullkortanalogien, for det var sikring og garantier til bankvesenet – det var de tiltakene som ble gjort over statsbudsjettet på andre områder, på samme måte som under oljeprisfallet i 2014–2015.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [11:11:16]: Det skaper trygghet å vite at statsministeren har det på lur.

Jeg vil stille spørsmål om noe litt annet. Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har en nøkkelrolle i responsen med tanke på den situasjonen vi er i. Det er også institusjoner som gjennom Erna Solbergs tid i regjering

har fått betydelige kutt – 250 årsverk og 295 mill. kr til sammen. Det er kutt som er gjennomført uten noen form for konsekvensutredning, delvis som følge av regjeringens såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform. Det har vel kommet ganske godt fram de siste årene at det har betydd kutt i faglig virksomhet. Blant annet har det vært bekymringer knyttet til redusert kapasitet innenfor smittevern, og i januar i fjor uttrykte bl.a. Det europeiske smittevernbyrået bekymring for innsparinger ved FHI. Samtidig har regjeringen fortsatt med disse ABE-kuttene i ulike deler av helsevesenet.

Var kuttene i Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet kloke, slik statsministeren ser det i dag?

Statsminister Erna Solberg [11:12:36]: For det første: Det første året denne regjeringen eksisterte, økte vi budsjettene i Helsedirektoratet fordi vi satte i gang hele det store reformarbeidet med pasientens helsevesen, med et stort arbeid knyttet til pakkeforløp for å sørge for at vi behandlet flere. Det har bidratt til både bedre kvalitet og bedre behandling i helsevesenet på de områdene der vi har pakkeforløp og samhandling. Så har vi gått ned i budsjettene etterpå.

Det som er fint med ABE-reformen, er at vi sparer inn. Vi har det med oss inn i budsjettforhandlingene, og så vurderer vi hvor vi trenger ekstra innsats på ulike områder, sånn at det foretas en politisk prioritering av områdene. Det betyr at vi har mulighet og større handlingsrom til å sette inn innsats der det er kritiske spørsmål knyttet til utviklingen. Jeg mener ABE-reformen er veldig bra. Det betyr at alle fremover må planlegge for litt lavere aktivitet, og så vil særlige områder få et politisk fokus for å kunne tilbakeføre penger fra den felles ordningen med at alle må legge penger inn i potten. Da verner vi bl.a. helsesektoren i behandlingssystemet ved at basisbevilgningene øker.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:13:48]: Realiteten er jo at de påplussingene regjeringen har gitt sykehusene i budsjettene, i realiteten ser helt annerledes ut fordi ABE-kuttene tar bort mange av pengene. I den situasjonen vi er i nå, er det mye oppmerksomhet rundt den manglende kapasiteten i helsevesenet fordi sykehuse- ne normalt kjører med fullt belegg og har opplevd en underfinansiering de siste årene.

Men jeg vil tilbake til Folkehelseinstituttet, for statsministeren svarte ikke helt på det spørsmålet. Folkehelseinstituttet alene har tatt et kutt på 140 stillinger. Det er ingen tvil om at det er en institusjon som har blitt slanket under denne regjeringen. Gitt den viktige rollen vi

nå ser at de har, vil jeg gjerne høre om statsministeren mener at det har vært en klok politikk.

Statsminister Erna Solberg [11:14:41]: Den store endringen er knyttet til rydding i oppgavene Folkehelseinstituttet skal ha, og at en del av den kommersielle forskningsvirksomheten er flyttet ut av Folkehelseinstituttet. Det er også en stor reform innenfor arbeidsdelingen – hva er Folkeinstituttets rolle, hva Helsedirektoratets rolle, og hva skal de ikke drive med? Noe av dette er knyttet til eksternt finansiert forskning som var knyttet til Folkehelseinstituttet. Nå husker ikke jeg alt dette i detalj, for vi gjorde dette noen år tilbake, men det er ikke sånn at vi har kuttet 140 stillinger i kjernevirksomheten til Folkehelseinstituttet. De drev mye forskning, de driver mye forskning og laboratorievirksomhet for andre, og noe av det har vi skilt ut fordi vi mener at Folkehelseinstituttets rolle skal være tydeligere. Så det er ikke ABE-reformen som er grunnen til dette, det er faktisk en rydding i arbeidsoppgaver.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:15:33]: Det er riktig at kuttene i Folkehelseinstituttet har vært vesentlig mer omfattende enn bare det arbeidet skulle tilsi. Det europeiske smittevernbyrået uttrykte bekymring i januar i fjor. Det har også kommet klare meldinger tidligere om at dette går ut over faglig virksomhet. Jeg vil bare spørre en gang til: Føler statsministeren seg trygg på at disse kuttene ikke har gått for langt, og at FHI har alle de ressursene de trenger i dagens situasjon?

Statsminister Erna Solberg [11:16:12]: Jeg oppfatter at Folkehelseinstituttet gjør en god jobb, har ressurser og kan mobilisere ressurser. På samme måte som andre etater kan de hente inn ressurser nå i denne situasjonen for å få mer ressurser hvis de trenger det for å håndtere dette. Vi har ryddet i Folkehelseinstituttets måte å jobbe på – hva som var deres kjerneoppgaver som myndighetsorgan, og hva som var forskningsaktivitet. Jeg må si at jeg synes det er litt på kanten å ta inn dette bildet og plassere det inn i smittevernberedskapen nå for å forsøke å skape et bilde av at vi har svekket beredskapen fordi vi har ryddet i hva FHI skal drive av forskningsvirksomhet innenfor og utenfor – et organ som også har myndighetsutøvelse.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:17:15]: Jeg skal til en annen krise. Situasjonen for barn og voksne i Moria-leiren i Hellas er for tiden desperat. Omkring 20 000 mennes-

ker, av dem 7 500 barn, er i dyp nød. Kronisk syke barn får ikke lenger offentlig helsehjelp, og hjelpeorganisasjonene som nå holder dem i live, angripes av høyreekstremer og kan bli nødt til å trekke seg ut. Dette skjer i et land som nordmenn kjenner veldig godt. Flere hundre tusen av oss drar på ferie til Hellas hvert år og solbader bare kilometer unna helvetesleiren Moria.

Det er ikke nok å hjelpe dem der de er. Situasjonen er uholdbar for Hellas. Asylinstituttet der fungerer ikke, de klarer ikke å ivareta asylretten. Det er derfor Hellas har bedt om hjelp, og det er derfor Tyskland nylig har annonsert at de vil hjelpe, i likhet med flere andre land. I Norge er antallet asylsøknader det laveste på 22 år. Mottak står tomme, og kommunene har kapasitet. Trondheim, Oslo, Stavanger og flere andre ønsker å ta imot flere mennesker fra Moria. Dette er den største humanitære krisen i Europa på lang tid, og Norges posisjon er altså å vente på en felles avtale som EU hittil har brukt fire år på ikke å få til, og som per nå virker helt utopisk.

Det er ingen skam å snu. Vil statsministeren sørge for at Norge deltar i den europeiske dugnaden for å evakuere barn og sårbare fra Moria-leiren, samtidig som vi jobber for en mer langsiktig felles europeisk ansvarsfordeling for migranter og flyktninger som kommer til Europa?

Statsminister Erna Solberg [11:19:01]: Regjeringens holdning har ikke vært å vente og se. Regjeringens holdning har vært å være meget aktiv i arbeidet med å sikre at forholdene blir bedre for de flyktningene og asylsøkerne som er i Hellas. Derfor har vi satt veldig mye inn på å arbeide hardt overfor greske myndigheter helt siden flyktningkrisen kom i 2015/2016, og vi gjør fortsatt det. Vi har nylig inngått en ny avtale med Hellas for å sikre bedre forhold, og det gjør vi langs to akser.

Det ene er at vi jobber med å få opp kapasiteten i gresk behandling av asylsøkere og sørge for at de faktisk kan behandle, og også bruke den avtalen man har med Tyrkia om å returnere personer som ikke har behov for beskyttelse.

Det andre vi gjør, er å sørge for at nettopp for sårbare grupper og enslige mindreårige skal tiltakene bedres. Blant de tingene vi nå har enighet med greske myndigheter om, er å etablere 300 plasser for enslige mindreårige på fastlandet i løpet av andre halvår i år, sånn at de får et bedre tilbud. Norge bruker av sine midler til å finansiere nettopp det.

Så det å si at vi bare ser på eller ikke gjør noe – nei, tvert imot, vi hjelper der problemene faktisk er, og vi hjelper langt flere der problemene er, enn det vi ville gjort hvis vi hadde hentet til Norge en håndfull av de sårbare. Det å etablere plasser for enslige mindreårige på fastlandet vil bidra til at man kan gi bedre oppfølging. Det å sørge for kapasiteten og behandlingen av saker og

at retur til Tyrkia etter hvert vil være aktuelt, vil også gjøre at man får til det som skal til for å få Tyrkia-avtalen til faktisk å fungere. Det har vært litt av utfordringen i den flaskehalsen.

Une Bastholm (MDG) [11:20:54]: Jeg opplever at regjeringen svarer i to spor. Det ene er humanitær bistand og noe saksbehandlingshjelp til Hellas, og det andre er å jobbe for en europeisk avtale. Når det gjelder det siste, er jeg veldig usikker på Norges posisjon der. Jeg opplever at det er veldig uheldig at Europa satte seg i en slags taknemlighetsgjeld til Tyrkia ved å gjøre Tyrkia til et slags outsourcet asylmottak for hele Europa, noe som gjør at Erdogan da kan bruke migranter og flyktninger som pressmiddel for sin utenrikspolitikk og som støtte til sitt regime.

Jeg ønsker å spørre statsministeren om Norge nå jobber for å få til et alternativ til Tyrkia-EU-avtalen som gjør at Europa slipper å finne seg i den typen press fra Tyrkia, og som gjør at vi får en bedre ansvarsfordeling framover for migranter som kommer til Europa, som ikke gjør oss avhengig av Tyrkia.

Statsminister Erna Solberg [11:21:52]: Vi jobber langs mange akser for å sørge for at færre migrerer. Vi jobber i områdene rundt Tsjad-sjøen ved å sørge for at menneskesmugling ikke blir hovednæringsvirksomheten der, og at bønder kan drive med andre aktiviteter. Vi samarbeider med Rwanda, som har tatt tilbake 13 000 migranter som hadde strandet i Libya under forferdelige forhold. Vi er et av de landene som har sagt at vi kommer til å ta ut kvoter derfra, blant de sårbare, og bruke flyktningkvoten vår til det. Vi tar imot 3 000 kvoteflyktninger, og det er et stort antall.

Utfordringen er at med de store migrasjonsbølgene vi har – for det er noen som er flyktninger fra en krigssituasjon, og noen som er flyktninger fra politisk forfølgelse, men det er også ganske mange migranter som beveger seg rundt omkring – er vi nødt til å ha tydelig kontroll, både på våre yttergrenser og på Schengens yttergrenser, og ha regler for det. Det er også for å forhindre at flere flytter på seg i verden.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jon Engen-Helgheim

Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:23:00]: Jeg er veldig glad for å høre holdningen til statsministeren i dette spørsmålet. Her har jo Fremskrittspartiet og Høyre stått veldig tett sammen, nettopp fordi vi vet at best hjelp til flest mennesker gis i nærområdene.

Men jeg er litt nysgjerrig på hvordan regjeringen nå jobber inn mot EU for å håndtere situasjonen best mulig, for det har jo vært snakk om en fordelingsavtale. Vi

ser i dag at veldig mange av dem som reiser, spesielt over den farligste ruten, er de som kan omtales som grunnløse asylsøkere. Det er mye som kan tyde på at asylordningen, eller målet om asyl i Europa, i seg selv bidrar til at folk som ikke er i nød, havner ut på en farlig flukt og etter hvert i lidelse og nød.

Da lurer jeg på følgende: Hvordan jobber regjeringen nå for å forhindre at flere skal forsøke seg på å få opphold i Europa når de egentlig ikke trenger det, og for å sørge for at EU setter all innsats inn i nærområdene, der det kan gjøres best?

Statsminister Erna Solberg [11:24:09]: Jeg tror vi skal være så ærlige og si at det ikke nødvendigvis er troen på at de får asyl, som gjør at en del av dem kommer; jeg tror det er troen på at det er et bedre liv å leve ulovlig i Europa, leve i en svart økonomi, selv med faren for å bli utnyttet, uten de rettighetene man har. Det er veldig mange i Europa som bor uten den typen rettigheter, og fordi det er vanskelig å returnere folk, oppleves det som å være et bedre liv enn livet der de kommer fra, med større muligheter, større sjanser, selv om vi på en måte ikke ville sett det. Det betyr at det rett og slett bare er vår levestandard, vår velferd og vårt arbeidsmarked som er attraktivt. Og så er Norge et mer ryddig land på mange av disse områdene enn mange andre land. Vi har mer gjennomsliktige forhold, og det er derfor også slik at vi ofte vil rydde opp. Men vi ser land som gjennomfører reguleringsmekanismer for folk som har vært lenge, f.eks. har Spania gjort det gjentatte ganger.

Vi jobber med å sørge for relokalisering. Det viktigste vi jobber med, er faktisk retur. Der fungerer dette asylinstituttet, men det fungerer også mot folk som befinner seg ulovlig i landet. Har en returavtale, har en mulighet til å sende folk tilbake. Det vil være den største bremsen.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:25:32]: Jeg hører regjeringen gjenta at man skal hjelpe flyktningene der de er. Da virker det som om statsministeren og regjeringen ikke har skjønt hvordan det er der de er nå. Der er det ikke helse, ikke skole, ikke omsorg. Det er høyreekstreme som truer hjelpearbeidere, slik at de må flykte. Midt i denne storpolitikkens krigssone er det altså unger som har sittet i flere år uten skolegang, uten hjelp, uten omsorg. Hellas har bedt om hjelp. UNHCR har bedt om evakuering. Flyktninghjelpen og Leger Uten Grenser har bedt om evakuering. Men regjeringen vil ikke. Nå har Tyskland tatt et initiativ til en koalisjon av villige for å hente ut noen av disse ungene som sitter der helt hjelpeløse.

Er det slik at denne regjeringen står på Viktor Orbán og Ungarns linje og ikke på Angela Merkels linje om at vi skal vise solidaritet både med Hellas og med barna?

Statsminister Erna Solberg [11:26:42]: Vi har nettopp avklart at vi har brukt 10 mrd. kr på flyktninger i nabolandene til Syria. Vi har inngått en avtale på 53 mill. euro knyttet til Hellas for å hjelpe til. Det er ikke å stå på Viktor Orbáns linje. Det er faktisk å gjøre mer i forhold til vårt befolkningstall og vår økonomi enn det Tyskland gjør. Så akkurat den typen beskrivelser synes jeg ikke er dekkende for virkeligheten, hvis jeg skal si det på en pen måte. Det å hjelpe folk der de er, er nettopp å hjelpe i Hellas. På fastlandet i Hellas hjelper vi nå med å bygge boliger, eller en institusjon, for 300 stykker for å hjelpe dem som er svakest, og for å ta sårbare grupper og enslige mindreårige ut av leirene og inn i andre bofasiliteter. Vi sørger også for at Hellas kan begynne å få til et fungerende system for behandling av sakene, som er noe av det som er den store proppen for både retur og annet. Så det er ikke sånn at vi ikke ser at der de er, også er i Hellas.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:28:01]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål nr. 3, fra representanten Kjell-Børge Freiberg til distrikts- og digitaliseringsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål nr. 8, fra representanten Kjersti Toppe til olje- og energiministerens, vil bli tatt opp av representanten Hans Inge Myrvold.

Spørsmål 1

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:28:22]: «Det har vært en urovekkende økning i vold i skolen, der nær to av tre i en undersøkelse gjort av Utdanningsforbundet i Rogaland sa at det er hyppigere voldsepisoder på skolen nå enn for fem år siden. For en tid siden la i tillegg Arbeidstilsynet fram en rapport, der funnene gav grunn til bekymring.

Hvilke tiltak har den nyutnevnte statsråden tenkt å gjøre for å forebygge vold i skolen, sikre lærerne rett til kontradiksjon i saker som omhandler dem, og gi lærere

og andre ansatte bedre verktøy for å håndtere vold i skolen?»

Statsråd Trine Skei Grande (V) [11:29:01]: Først vil jeg understreke at elever, lærere og andre voksne skal ha det trygt når de er på skolen. Målet er at vold, trusler og utrygghet ikke skal forekomme. Flere undersøkelser, bl.a. fra Rogaland, viser dessverre at det ikke alltid er slik.

Det finnes ingen enkle løsninger mot vold i skolen, og vi må derfor arbeide med mange ulike tiltak. Jeg vil fortsette det langsiktige arbeidet med å bedre læringsmiljøet, styrke det tverrfaglige samarbeidet og heve kvaliteten på spesialundervisningen. I tillegg er det viktig for meg å lytte til kommunenes råd.

Det er kommunene og fylkeskommunene som skoleeiere og arbeidsgivere som har hovedansvaret for et trygt skole- og arbeidsmiljø. Det er arbeidsmiljøloven som regulerer de ansattes arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøloven krever bl.a. at skolene skal ha et system for å forebygge, følge opp og registrere vold og trusler.

Jeg vil understreke at det er viktig at skolene både jobber forebyggende og har gode rutiner for hva som skal gjøres når det oppstår situasjoner der elever blir utagerende.

Hvilke utfordringer den enkelte skole har, og hva som er gode løsninger, vil variere. Noen steder vil det mest effektive være å jobbe med å utvikle elevens sosiale kompetanse. Andre steder kan det være behov for å jobbe mer systematisk med forbedring av læringsmiljøet i hele klassen. Jeg mener derfor at verktøyene må utvikles lokalt.

For å styrke det lokale arbeidet har nasjonale myndigheter satt i gang et samarbeid mellom fem utvalgte kommuner og fylkeskommuner. Gjennom dette samarbeidet skal kommunene finne fram til gode tiltak for å forhindre vold i skolen og dele disse med andre skoleeiere. Dette arbeidet er godt i gang.

Bruk av tvang og makt overfor elever skal være siste utvei. Vi vet likevel at det vil oppstå situasjoner der ansatte opplever at de må bruke tvang mot elever.

Bruk av tvang og makt i skolen er ikke lovregulert i dag. I NOU 2019: 23 Ny opplæringslov er det foreslått å innføre lovregler når det gjelder bruk av tvang i skolen. Formålet med forslaget er å avverge skade, bedre rettsikkerheten og bidra til økt åpenhet og dermed også øke bevisstheten om bruk av tvang. Kunnskapsdepartementet arbeider nå med en oppfølging av NOU-en, og vil sende et forslag på høring våren 2021. Regjeringen tar sikte på å legge fram et lovforslag for Stortinget våren 2022.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:31:43]: Jeg takker for svaret, og jeg sier meg helt enig med statsråden i at dette ikke er noe enkelt problem å ta grep om. Samtidig vil jeg minne om den ganske bekymringsfulle utviklingen. Det var en sak fra Moss denne uken der en sammenlignet tall fra 2016. Det var sendt inn kun 266 avvik, og det hadde vokst med 14 pst. da en så på 2018-tallene. Jeg vil utfordre statsråden litt mer på om det er noen konkrete nasjonale grep en kan gjøre, for noe av det som har vært gjennomgående i Arbeidstilsynets rapport, er at en ikke engang melder om avvik, at det er mangel på verktøy for å følge opp avvikene, at en ikke har et godt nok system i skolen for melding av avvik, og at det følges opp med konkrete tiltak, som en f.eks. har klart på en mye bedre måte i helsevesenet. Vil statsråden se på nasjonale grep for å sikre et slikt bedre system med verktøy?

Statsråd Trine Skei Grande [11:32:50]: Rapportering er kjempeviktig for å kunne jobbe med et problem. Det at folk faktisk sier ifra om et problem og varsler om det, er viktig for at vi i det hele tatt kan ta tak i det. Jeg tror at det kommer en mer bevissthet om dette i mange deler av skoleverket vårt, og det er jeg glad for. Jeg håper også at når vi får på plass et nytt lovverk som regulerer dette, vil en ha en større bevissthet til det. Men vold i skolen er på en måte mange ulike utfordringer. Det kan være vold i et ungdomsmiljø som bringes inn i et skolemiljø, det kan være mobbesituasjoner som ender i voldelige situasjoner, og det kan være sinne knyttet til et ungdomsmiljø som rettes mot lærer, f.eks. Dette er mange ulike ting, og de må tas tak i på litt ulik måte. Det er derfor vi ønsker å samle mest mulig gode erfaringer fra rundt omkring i landet om hvordan dette kan jobbes med. Sterk bevissthet gjør at man klarer å endre dette.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:33:52]: Jeg vil nok også mene at med den utviklingen en ser, er det behov for tydeligere nasjonale grep og tydeligere nasjonale verktøy. Det opplever jeg at lærerne selv også etterspør, så det håper jeg at statsråden vil se på. Jeg er glad for at hun viser til en ny opplæringslov, men som statsråden var inne på i sitt svar, blir den først lagt fram for Stortinget i 2022. Det er ganske mange år å vente på endring. En av de tingene som lærerne spesielt har vært opptatt av, er at i en del av disse sakene, spesielt de som omhandler § 9 A i opplæringsloven, har ikke læreren direkte rett til kontradiksjon. Slik jeg har forstått det, er det ikke behov for en lovendring for å sikre at lærerne blir hørt i de vanskelige sakene som dukker opp. En kan håpe at statsråden vil gjøre en endring, sånn at lærerne blir sikret kontradiksjon, at en ikke må vente på ny opplæringslov for å få dette til.

Statsråd Trine Skei Grande [11:34:53]: Det skal vi se på. Det er viktig å bekjempe vold, men det er også viktig å gjøre det på en rettssikker måte, og at alle aktørene skal få mulighet til å komme til orde. Men jeg vil også understreke at her trenger vi et lokalt engasjement. Jeg har selv sittet nede på rådhuset og hatt ansvar for skole, og vi hadde ganske mange tøffe voldsopplevelser i den perioden. Det å jobbe systematisk og bryte opp de miljøene som utvikler disse negative kulturene, og prøve å tenke nytt – vi endte faktisk med å legge ned en skole for å begynne helt på nytt med å bygge et nytt skolemiljø – er sånne grep som man må ta lokalt. Derfor er det viktig at ansvaret ligger der. Det bra at vi får til virkemidler de kan bruke – og et lovverk som trykker aktørene i skolehverdagen.

Spørsmål 2

Eirik Faret Sakariassen (SV) [11:35:54]: «Ifølge SSB vokser nå nesten 110 000 barn opp med vedvarende lave husholdningsinntekter. SSB skriver at andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt økte fra 3,5 pst. i 2013 til 4,6 pst. i 2018. I Stavanger kommune har man nylig tatt barnetrygden ut av inntektsberegningen for sosialhjelpsmottakere, slik at mange flere barn og familier drar nytte av barnetrygden.

Vil statsråden oppfordre andre kommuner til å følge Stavangers gode eksempel, slik at mange flere familier og barn på landsbasis vil dra nytte av en eventuell økning i barnetrygden i framtiden?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:36:37]: Etter forslag fra regjeringen i Prop. 1 S for 2020 økes barnetrygden med 300 kr per måned for barn opp til fylte 6 år med virkning fra 1. september 2020. Dette utgjør en årlig økning på 3 600 kr.

Som det fremkommer av Granavolden-plattformen, vil regjeringen sørge for at økningen i barnetrygd for denne gruppen også kan komme familier som er avhengig av økonomisk sosialhjelp, til gode. Som en oppfølging av dette vil Arbeids- og sosialdepartementet øke statens veiledende satser for økonomisk stønad til livsopphold for kategorien barn 0–5 år med tilsvarende beløp som vedtatt økning i barnetrygden per måned i tillegg til ordinær prisjustering.

Representanten spør om jeg vil oppfordre kommuner til å følge Stavangers eksempel. Jeg vil her presisere at kommunene etter loven har rett og plikt til alltid å gjøre individuelle vurderinger av behov og til å bruke skjønn ved utmåling av stønad. Med unntak av barns inntekter av arbeid i fritid og skoleferier har kommunene også rett til å vurdere inntektsgrunnlaget, herunder om barnetrygden skal inkluderes. Det er ikke naturlig at jeg som

statsråd oppfordrer kommunene til hvordan de skal utøve dette skjønnnet på en bestemt måte. Jeg viser likevel til den ovennevnte endringen som vi gjør i statens veiledende satser for økonomisk stønad til livsopphold.

Eirik Faret Sakariassen (SV) [11:37:54]: Barnetrygden er for de aller fleste en universell ordning som kommer alle til gode. Det er derfor jeg skulle ønske at svaret fra statsråden og regjeringen var tydeligere, nettopp fordi det er familier som ikke får den inntekten og fratas det som inntektsgrunnlag, og at veldig mange kommuner rett og slett sparer penger på dem som har aller minst i vårt samfunn. Vi har sett at tall fra 2018 peker på at det altså er snakk om over 400 mill. kr som norske kommuner sparer på denne ordningen, og da burde regjeringen ta grep nettopp for å endre det.

Da blir spørsmålet: Hvorfor skal alle barnefamilier i Stavanger få barnetrygd, mens familier på sosialhjelp i f.eks. Steinkjer ikke får barnetrygd?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:38:43]: Jeg vil jo tro at svaret på det var en god nyhet for en representant for Sosialistisk Venstreparti, for grunnen til at det nå er gjennomført i Stavanger kommune, er at det har kommet et politisk flertall som ønsker å gjøre den endringen. Dette er noe som kommuner har mulighet til å gjøre. Noen velger å gjøre det, noen velger ikke å gjøre det. Jeg tror ikke det handler bare om innsparing, jeg tror også en del kommuner er bekymret over at det kan ha en dårlig effekt på f.eks. insentiver til å arbeide. Men det er som sagt opp til kommunene selv å avgjøre.

Eirik Faret Sakariassen (SV) [11:39:17]: En del på høyresiden synes jo en skal behovsprøve barnetrygden. Jeg vet ikke om statsråden mener det selv, men det er et legitimt politisk standpunkt å ha. I denne saken har man det motsatte, man omvendt behovsprøver barnetrygden. Man fratar barnetrygd fra dem som har aller mest behov for den.

Det å ha universelle ordninger er en av styrkene i den norske velferdsstaten. Statsråden selv tjener om lag 1,4 mill. kr og mottar, så vidt jeg vet, barnetrygd. Det synes SV og jeg er bra. En familie på sosialhjelp som bor i en kommune som ikke har den ordningen, lever i fattigdom og får betydelig mye mindre enn alle i denne salen. Da blir mitt spørsmål: Synes statsråden at dette er rettferdig?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:40:11]: Jeg tror ikke hovedbegrunnelsen for at også jeg, som en veldig, veldig godt betalt statsråd, mottar barnetrygd, er at det er bra og rettferdig som sådan. Hovedbegrunnelsen er nok at det å forsøke å behovsprøve barnetrygden vil veldig lett gjøre at man lager et intrikat, komplisert system som også i verste fall lager såkalte fattigdomsfeller,

dvs. at man taper mer penger på å jobbe, fordi godene faller bort fordi man har laget terskler for det. Så ut fra et rent rettferdighetsperspektiv finnes det helt sikkert gode grunner for nettopp å behovsprøve barnetrygden, men faktisk praktisk er det en dårlig idé, fordi det er umulig å gjøre det uten å lage fattigdomsfeller.

Det er lønnsforskjeller i samfunnet, og statsråder tjener veldig, veldig godt, men jeg mener at man ikke kan sammenligne med en statsrådslønn. Vi må huske at veldig mange vanlige arbeidstakere ikke tjener veldig godt – en renholder, en ufaglært barnehageassistent. Jeg er også opptatt av at det ikke skal være urimelige forskjeller mellom dem som mottar ytelser, og dem som står i jobb i et lavinntektsyrke.

Spørsmål 3

Frå representanten Kjell-Børge Freiberg til distrikts- og digitaliseringsministeren:

«I spørretimen 12. februar i år sa statsministeren at distriktsministeren har et mindre område som sitt eget konstitusjonelle ansvar, men et større koordineringsområde. Statsministeren sa videre at regjeringen med en distriktsminister løfter opp koordineringsansvaret, fordi man vil se helheten bedre i det som er politikken. Etter vedtaket i november 2016 om nedleggelse av Andøya flyplass varslet statsministeren på hoyre.no «ekstraordinær statlig innsats» for å ivareta Andøy-samfunnet.

Hva er status og planer for denne ekstraordinære innsatsen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 4

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:41:28]: «OPS-strekningen Flekkefjord–Lyngdal er stengt pga. tunneloppgradering. Trafikken henvises til den gamle veien som av veier24.no beskrives som den «berymte Kvinesheia». Trafikantene har vært tålmodige i den tro at arbeidet gjøres raskt og effektivt. Det er ikke alltid tilfellet, det jobbes få skift, og tunnelene er ofte tomme. Ifølge Transportøkonomisk institutt er den samfunnsøkonomiske kostnaden ved omkjøringen på 250 mill. kroner, noe som overskrider kontraktens totalsum.

Hvor mye vil det koste å ferdigstille tunneloppgraderingen, og vil det tas initiativ til en raskere gjennomføring?»

Statsråd Knut Arild Hareide [11:42:11]: Representanten Meininger Saudland stiller eit høveleg spørsmål.

La meg kort svare at tunneloppgraderinga vil koste 175 mill. kr, og så vil eg ta litt av historia i denne saka.

Stortingsrepresentant Ingunn Foss stilte eit skriftleg spørsmål om tunneloppgraderinga i desember i fjor. Statsråd Dale svarte på spørsmålet 20. desember 2019. I svaret frå statsråd Dale blei det presisert at oppgraderinga er nødvendig for å tilfredsstille tunnelsikkerhetsforskrifta, og at arbeidet blir utført i samsvar med inngått avtale med OPS-selskapet Allfarveg. Statens vegvesen blei i forbindelse med spørsmålet frå representanten Foss bedt om å gjere ei forny vurdering av moglegheita for raskare ferdigstilling utan å kome i konflikt med føresegnene i arbeidsmiljølova.

Statens vegvesen har vore i dialog med Allfarveg om ei mogleg raskare framdrift. Det har ikkje vore mogleg å oppnå einigheit om raskare framdrift innanfor dei kontraktfesta økonomiske rammene og tidsfristane. Allfarveg har ein kontraktfesta frist til 15. juni 2020. Da skal trafikken kunne setjast i gang igjen på E39 som normalt. Statens vegvesen opplyser at ein føreset at OPS-selskapet gjennomfører tunneloppgraderinga så effektivt som mogleg innanfor dei rammene som gjeld for kontrakten. Både Statens vegvesen og selskapet har fokus på å slutføre arbeidet så raskt som mogleg.

Som underlag for spørsmålet frå Gisle Meininger Saudland viser ein til TØI, som har rekna dei samfunnsøkonomiske konsekvensane av omkjøringa til å vere i storleiken 250 mill. kr. TØIs utrekning er basert på informasjon frå NRK Sørlandet som ikkje er heilt kvalitetssjekka. NRKs grunnlag er dessverre ikkje heilt riktig. Ekstra køyrelengde er f.eks. ikkje 30 km, men 15,6 km. Statens vegvesen har påpeikt dette overfor både TØI og NRK Sørlandet. Bildet er altså på langt nær slik det blir framstilt, sjølv om det ikkje er nokon tvil om at periodar med omkjøring medfører betydeleg ulempe for trafikantane.

Dette er eit viktig tunneloppgraderingsarbeid, og installasjonane som blir gjorde her, er viktige. Det må naturleg nok vere ein heilskap før dette er på plass.

Det er òg sånn at fråsegnene i arbeidsmiljølova ikkje tillèt søndags- og nattarbeid med mindre det er nødvendig. Statens vegvesen har gjort ei vurdering av nødvendigheita av nattarbeid på dette prosjektet. Her er det tilstand og om det er eigna, som blir vurdert. Det er gjort unntak for delar av strekninga, bl.a. Fosselandstunnelen og Fedaheitunnelen. Dessverre er det den kontrakten me må halde oss til, og eg ser ikkje noko anna handlingsalternativ enn det statsråd Dale hadde.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:45:19]: Jeg takker for svaret. Siden statsråden har familie på Sørlandet, regner jeg med at han vet at dette er en betydelig sak som blir mye diskutert.

Jeg vil likevel spørre statsråden om det er noe han kan gjøre nå når arbeidet er i gang, for å avbøte de negative konsekvensene – sett i lys av at næringslivet har store merkostnader, og av trafikksikkerhetsbildet, hvor tungtransport går gjennom små sentre, osv. Er det noe statsråden kan gjøre, eller er løpet lagt, uansett?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:46:01]: Representanten Meininger Saudland har nok køyrt denne omkøyringsvegen fleire gonger enn det eg har gjort, men eg har òg gjort det nokre gonger det siste året, og eg forstår dei ulempene dette skaper. Det gir betydeleg meir tid, og sjølv om det er gjort nokre utbetringar på vegen for å gjere han til ein betre omkøyringsveg, er det ein veldig krevjande omkøyringsveg.

Eg forstår òg det perspektivet at me gjerne skulle ha fått gjort dette hurtigare, men eg synest statsråd Dale tok nokre initiativ for nettopp å sjekke ut dette. Da blir det i realiteten å inngå ein ny kontrakt, og da vil det kome ein betydeleg meirkostnad. Det er òg sånn at det regelverket me har knytt til natt- og helgearbeid, viser seg ikkje å tre i kraft ved denne typen kontrakt.

Da er det dessverre få moglegheter for å få gjort det, sjølv om eg, som eg sa, synest det er eit høveleg og godt spørsmål representanten Meininger Saudland har stilt meg i dag.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:47:02]: Jeg takker for svaret fra statsråden og for hans initiativ til å sjekke om det kan gjerest raskere. Det siste jeg vil ta opp, er det prinsipielle, og det gjelder ikke nødvendigvis dette konkrete tilfellet.

Mener statsråden at det er rimelig at offentlige etater, som Statens vegvesen, skal spare penger ved at kostnaden for en pålagt veirehabilitering blir skjøvet over på trafikantene, selv om det sannsynligvis er samfunnsøkonomisk lønnsomt å bevilge mer penger og bli raskere ferdig? Og vil statsråden ta initiativ til at dette endres, sånn at man i framtiden ikke kommer i en lignende situasjon?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:47:42]: Eg synest det er eit godt tilleggsspørsmål eg får, for det er ikkje tvil om at det i dette tilfellet – no er kanskje ikkje 250 mill. kr heilt riktig – har ein betydeleg kostnad at dette arbeidet går over så lang tid.

Eg meiner me bør sjå nærmare på det òg når me inngår denne typen kontraktar, om det er sånn at me kan få gjort dette hurtigare. Eg trur den delen av Agder-regionen er sterkt prega av omkøyringa som har gått over så lang tid. Kan me få gjort det hurtigare, meiner eg at det er ei betydeleg forbetring for samfunnet, og det tenkjer eg at eg vil ta med meg inn i dialogen med Statens vegvesen.

Presidenten: Representanten peikte i spørsmålet på at statsråden har familie på Sørlandet, og presidenten vil berre tilføya at statsråden også har familie i Sunnhordland.

Neste spørsmål er frå representanten Geir Pollestad. Representanten Pollestad har enno ikkje kome for å møta statsråd Bollestad, så me får gå vidare til neste spørsmål.

Spørsmål 6

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:49:01]: «For å oppfylle langtidspanen for forskning og målet om økt forskningsaktivitet i næringslivet er det nødvendig å legge til rette for økt samarbeid mellom akademia og næringslivet. Ved OsloMet er det et utstrakt samarbeid med regionalt næringsliv, som har resultert i forskningsaktivitet som er ledende innenfor sine områder, der næringslivet og universitetet er tett sammenvevd – både faglig, organisatorisk og fysisk.

Er statsråden bekymret for at en avvikling av virksomheten på Kjeller vil svekke synergieffektene og samarbeidet med næringslivet?»

Statsråd Henrik Asheim [11:49:39]: Styret ved OsloMet skal i morgen behandle spørsmålet om hvorvidt universitetet ønsker å forlenge leiekontrakten på Kjeller. Det er styret selv som skal treffe denne beslutningen.

Universitetene og høyskolene har et selvstendig ansvar for å beslutte egen studiestedsstruktur. Hvilke studiesteder en institusjon skal ha, hvordan utdanning og forskning skal organiseres, og hva som skal tilbys hvor, er en del av ansvaret til styret for institusjonen. Det er styrene som best kjenner institusjonens behov, begrensinger og muligheter.

På generelt grunnlag er jeg opptatt av at universitetene skal både vurdere hvordan de best mulig kan tilby utdanning og forskning av høy kvalitet, og samtidig utdanne kandidater som arbeids- og næringslivet i regionen etterspør. Universitetene og høyskolene har et ansvar for å tilpasse utdanningstilbudene til samfunnets behov.

Universiteter og høyskoler har et utstrakt og tett samarbeid med regionalt og lokalt arbeids- og næringsliv. Universitets- og høyskolesektoren må ivareta og sørge for samarbeid med det regionale arbeids- og næringslivet, de regionale myndighetene og andre utviklingsaktører i regionen for å bidra til å videreutvikle regionen. Regional kontakt og innsats i ulike arenaer for samspill, eksempelvis innenfor næringsklynger, er viktig for å styrke kunnskapsflyten og utvikle evnen til samarbeid mellom næringslivet og kunnskapsmiljøene. Aktørene bør i fellesskap arbeide for at dette samarbeidet kan vi-

dereutvikles innenfor gjeldende og eventuelt endrede rammer.

Ved eventuelle endringer i studiestedsstrukturen bør institusjonene også vurdere hvilke konsekvenser det kan få for samarbeidet med arbeids- og samfunnslivet i regionen, og hvordan samfunnsoppdraget kan ivaretas ved en endret tilstedeværelse i regionen.

Generelt vil jeg mene at digitalisering og teknologisk utvikling fremover vil gi institusjonene nye muligheter for kunnskapsproduksjon og samarbeid med sitt omland. Universiteters og høyskolars tilstedeværelse som kunnskapsaktør i en region handler om mer enn fysisk infrastruktur og hvor studiestedene er lokalisert. Institusjonenes tilknytning og tilstedeværelse handler bl.a. om deltakelse på arenaer for samarbeid og kunnskapsproduksjon.

I langtidsplanen for forskning og høyere utdanning fra 2018 er det en tydelig forventning fra regjeringen om at universitetene og høyskolene bør ha en tydelig rolle i utviklingen av lokale og regionale økosystemer for kommersialisering og næringsutvikling. Her vises det til betydningen av samarbeid med arbeids- og næringslivet i utdanningene, f.eks. gjennom praksisopphold og samarbeid om bachelor- og masteroppgaver. Slikt samarbeid er viktig for å utvikle evnen til omstilling og nytenkning.

Institusjonenes vurdering av en eventuell ny studiestedsstruktur innebærer vanskelige avveininger av hvordan ressursene best kan benyttes for at samfunnsoppdraget ivaretas, slik at de utdanner kandidater og produserer utviklingsarbeid som arbeids- og næringslivet i regionen etterspør. Jeg har tillit til at universiteter og høyskoler, som kjenner kompetansebehovene i sin nærregion, har de beste forutsetninger for å organisere sin virksomhet på den måten.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:52:50]: Vi må se det store bildet, noe statsråden selv er opptatt av. Utviklingen i Stor-Oslo og regionale planer peker på et stort behov for kompetanse, innovasjon og utdanning i området. Alt tilsier at behovet er at OsloMet blir og videreutvikler sin tilstedeværelse. Grunnlaget for fusjonen var å ha lik utvikling i Lillestrøm-området og i Oslo. Fysisk tilstedeværelse vet vi er viktig for rekruttering av studenter og kandidater ut i arbeidslivet etterpå. Er det noe som tilsier at behovet er mindre nå enn da fusjonen skjedde? Strukturreformen til regjeringen var ment å skulle styrke akademia også på Romerike, ikke bare i Oslo.

Statsråd Henrik Asheim [11:53:41]: Det er ikke slik at Kunnskapsdepartementet godkjenner saksdokumenter til styrene på institusjonene. Det som OsloMet samtidig har forsikret oss om, og som vi kommer til å

følge nøye med på, er at dersom styret beslutter å avslutte leieforholdet på Kjeller, skal det gjøres i tråd med utredningsinstruksen og bygge- og leieinstruksen. Det betyr også at den typen hensyn må ivaretas.

Som jeg også sa i mitt svar, er det mange måter man kan samarbeide med det lokale og regionale nærings- og arbeidslivet på. Selv om det nå ligger på Kjeller, har det jo en konsekvens for andre deler av Romerike, eller Follo for den saks skyld, at vi har OsloMet liggende der. Jeg er opptatt av at dette ikke skal gå ut over det samarbeidet man har med nærings- og arbeidslivet i regionen, men dette er altså noe vi må komme tilbake til når styret har behandlet sin sak i morgen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:54:33]: Med alle de reforhandlingene av leieavtaler som institusjonen står overfor også i Oslo, er det enormt mange usikkerhetsmomenter for arealene som institusjonen har til rådighet. Det er usikkerhet om flytting til Oslo med tanke på studiekvalitet, studiemiljø og fysisk plass til ansatte og studenter. Derimot er det trivsel blant studenter og fagmiljøer på Kjeller i dag. Jeg lurer på: Hvor stor usikkerhet må studentene og de ansatte kjenne på og uttrykke før statsråden eventuelt går inn og krever tydeligere avklaringer på deres vegne for videreutvikling av OsloMet og en potensiell avvikling av studiestedet Kjeller?

Statsråd Henrik Asheim [11:55:16]: Jeg har veldig stor respekt for at den typen endringer – eller diskusjon om endringer – som nå foregår i OsloMet, kan skape usikkerhet både for de ansatte og for studentene. Det som er viktig å si, er at dersom styret i morgen, når de behandler denne saken, vedtar å avslutte leieforholdet på Kjeller, setter de i gang en svær utredningsinstruks. Et av spørsmålene er nettopp f.eks. hvilke lokaler man da har tilgjengelig i Oslo. Det som rektor ved OsloMet har trukket frem, er at de ønsker å redusere arealene sine, rett og slett for å få mer effekt ut av dem. Dette gjelder for de ansatte. Vi kommer til å følge nøye med på det, men grunnen til at det er litt vanskelig nå å begynne å svare som om styret har behandlet det, er at de skal gjøre det i morgen. Det betyr at når de har gjort sitt vedtak – og det vil vi følge nøye med på – vil vi også følge nøye med på at utredningsinstruksen følges nøye, og at det gis gode alternativer dersom de skal flytte fra Kjeller.

Spørsmål 7

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:56:33]: «OsloMet er en viktig forskningsinstitusjon innen en rekke fagområder med stor betydning for framtidens utfordringer, blant annet innenfor fornybar energi, helseteknologi og sam-

funnssikkerhet, der OsloMet samarbeider nært med regionalt næringsliv.

I hvilken grad ser statsråden verdien av å oppretteholde et tett og langsiktig samarbeid med regionalt næringsliv?»

Statsråd Henrik Asheim [11:56:57]: Jeg må begynne med å vise til mitt forrige svar når det gjelder at styret ved OsloMet i morgen skal behandle spørsmålet om universitetet ønsker å forlenge leiekontrakten på Kjeller, og at det er styret som selv må ta den beslutningen.

Stortinget ga tydelig beskjed til regjeringen da de behandlet strukturmeldingen i forrige periode, at det må også i fremtiden, slik det er i dag, være opp til institusjonene selv og deres styrer å vurdere hva en hensiktsmessig studiestruktur innebærer. Det pålegger meg også som statsråd noen regler å følge.

Universiteter og høyskoler har et omfattende samfunnsoppdrag, som bl.a. innebærer å

- utdanne kandidater av høy relevans for arbeidslivets behov
- utføre forsknings- og utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå
- bidra til innovasjon, verdiskaping og regional utvikling
- samarbeide med og overføre kunnskap til næringsliv og offentlig forvaltning

I gjeldende langtidsplan for forskning og høyere utdanning er regjeringen tydelig på at vi vil legge til rette for mer forskning og utvikling i både næringsliv og offentlig sektor. Samtidig vil vi legge til rette for et forskningsbasert næringsliv og bedre samspill mellom akademia, næringslivet og offentlig sektor. Institusjonenes rolle som regional kunnskapsaktør i samspill med det omliggende samfunnet er viktig for å sikre og styrke relevansen i forskning og utdanning. Det er avgjørende for å levere dyktige kandidater med kompetanse som møter arbeidslivets behov – både nasjonalt og regionalt.

I langtidsplanen er det en tydelig forventning fra regjeringen om at universitetene og høyskolene bør ha en tydelig rolle i utviklingen av lokale og regionale økosystemer for kommersialisering og næringsutvikling. Økt mobilitet av ansatte mellom næringslivet og utdanningsinstitusjonene er også viktig for å skape nettverk, bygge kompetanse og styrke kunnskapsflyten mellom sektorene.

Universiteter og høyskoler har et utstrakt og tett samarbeid med regionalt og lokalt arbeids- og næringsliv. Regional kontakt og innsats i ulike arenaer for samspill, eksempelvis innenfor næringsklynger, er viktig for å styrke kunnskapsflyten og utvikle evnen til samarbeid mellom næringslivet og kunnskapsmiljøene. Aktørene

bør i fellesskap arbeide med å videreutvikle dette samarbeidet innenfor gjeldende og eventuelt endrede rammer.

Universiteters og høyskolars tilstedeværelse som en kunnskapsaktør i en region er avhengig av mer enn fysisk infrastruktur og hvor studiestedet er lokalisert. Institusjonenes tilknytning og tilstedeværelse handler bl.a. om deltakelse på ulike arenaer for samarbeid og kunnskapsproduksjon.

Samfunnsoppdraget til universiteter og høyskoler, som også omhandler samarbeid med og overføring av kunnskap til næringslivet, ligger fortsatt fast. Universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler møtes i dag med like forventninger om profilering og om å bidra til regional utvikling.

Jeg forventer at våre høyere utdanningsinstitusjoner kontinuerlig arbeider med å videreutvikle sitt langsiktige samarbeid med nasjonalt, regionalt og lokalt arbeids- og næringsliv.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:00:01]: Det var mange ord fra statsråden, men det det koker ned til i denne saken, er om det vil bidra til å styrke eller svekke det regionale forskningsmiljøet og næringslivet, kontakten med dem fra OsloMet, dersom man velger å legge ned aktiviteten på Kjeller. På Kjeller er det i dag mange viktige miljøer. OsloMet har sin aktivitet der i dag. I tillegg har man f.eks. Institutt for energiteknikk, som har viktig forskning på noen av de samme områdene, Forsvarets forskningsinstitutt og Norsk institutt for luftforskning – for å nevne noen.

OsloMet lever ikke i et vakuum. Man har eksempelvis føringer gjennom tildelingsbrevet fra departementet, som nettopp sier – og viser til Granavolden-plattformen – at man skal styrke samspillet mellom næringsliv, akademia og innovasjons- og forskningsmiljø. Videre har man også fra departementets side inngått en utviklingsavtale med institusjonen. Mener statsråden at en nedlegging på Kjeller vil være i tråd med den utviklingsavtalen?

Statsråd Henrik Asheim [12:01:11]: Jeg beklager hvis representanten opplevde det som for mange ord, men vi forsøker fra regjeringens side å svare så godt vi kan på de spørsmålene vi får – og vi har en tildelt taletid som vi liker å benytte oss av. Men hva koker det ned til?

Jo, det koker for det første ned til at vi har en ambisjon om at høyere utdanningsinstitusjoner også skal ha samarbeid med regionalt arbeidsliv. Derfor kommer jeg til høsten med en stortingsmelding som handler om arbeidslivsrelevans, altså hvordan vi kan sørge for at nettopp institusjonene våre, som har mange samfunnsoppdrag, er tett koblet til behovene i arbeidslivet lokalt der hvor de ligger, men også nasjonalt.

Det andre er at akkurat lokaliseringen av et studie-
sted ikke trenger å være helt avgjørende med tanke på
nettopp de samarbeidene som representanten ramset
opp. Det er eksempler som det fortsatt kommer til å
være et tett samarbeid med. Så er spørsmålet hvor lære-
stedet skal ligge. Det skal styret behandle i morgen, og
før de har konkludert, er det vanskelig for meg å svare på
alle eventualiteter dersom de vedtar å gjøre en endring.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:02:10]: Når det gjelder
lokalisering, sier tildelingsbrevet til OsloMet også noe
om campusutvikling. Konkret står det i tildelingsbrevet
for 2020:

«Departementet gjør oppmerksom på at Ret-
ningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplass-
ar og statleg tenesteproduksjon er revidert.»

Det ble gjort i november i fjor. Videre står det:

«Institusjonene må ta hensyn til retningslinje-
ne når lokalisering utredes og før styret fatter sine
beslutninger.»

Det er altså gjeldende statsråd som har ansvar for at
de retningslinjene blir fulgt opp av sin sektor. Dette ble
skrevet i tildelingsbrevet til OsloMet. Hvis det ikke har
betydning for lokaliseringen på Kjeller, har det vel ikke
betydning i noen sammenheng.

Kan statsråden bekrefte det som står i tildelingsbre-
vet, at styret har et ansvar for en slik utredning før en fat-
ter beslutning, og vil sørge for at det har skjedd, og at ret-
ningslinjene blir fulgt opp innenfor sin sektor?

Statsråd Henrik Asheim [12:03:10]: Det er helt rik-
tig at vi legger frem ganske omfattende tildelingsbrev.
Vi har også utviklingsavtaler med institusjonene. Den
arbeidsdelingen som jeg er for, og som også Stortinget
har vedtatt, er ganske tydelig. Vi stiller ganske klare
krav til kvalitet, studentoppfølging – alle disse spørsmå-
lene. Men når det gjelder organisering av hvor læreste-
dene skal være, hvor campus skal ligge, er det opp til in-
stitusjonene selv å avgjøre. Dette har Stortinget vedtatt
helt eksplisitt. Faktisk var det bare representanten
Gjelsviks parti som stemte imot, så sann sett har han
det på det rene.

Likevel: Det vi sier, er at nå skal styret behandle den-
ne saken, og så skal det utredes etter utredningsinstruk-
sen. Det betyr også at de må synliggjøre hvordan de skal
klare å ha disse samarbeidene, følge tildelingsbrevet,
osv. Jeg mener bare at vi må nå først se hvordan styret
behandler denne saken, og så skal vi følge opp alle de
spørsmålene – som representanten helt sikkert også
kommer til å stille meg igjen. Men først må styret be-
handle saken. Og hvor campus skal ligge, er opp til in-
stitusjonene selv å bestemme.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 5.

Spørsmål 5

Geir Pollestad (Sp) [12:04:25]: «Bondebladet har
omtala ei sak der ein bonde har gjort ein feil i samband
med innlevering av søknad om produksjonstilskot. Eg
er kjent med at det er fleire tilsvarende saker der bøn-
der no står i fare for å tape hundretusenvis av kroner på
grunn av relativt sett små feil gjorde i samband med
innlevering av slik søknad.

Vil statsråden setje omsynet til enkeltpersonar
framfor omsynet til systemet og syte for at desse bøndene
får utbetalt produksjonstilskot?»

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:04:58]: Det er
økonomisk krevende å være i en situasjon der en har
planlagt driften med utgangspunkt i et produksjonstil-
skudd som en tror en har søkt om, men så får beskjed
om at pengene ikke blir utbetalt fordi søknaden faktisk
ikke er sendt inn.

At det opereres med frister for innlevering av søkna-
der om produksjonstilskudd, er først og fremst nødvendig
for at bøndene selv skal få utbetalt tilskudd så tidlig som
mulig. Landbruksdirektoratet har senest nå i februar be-
talt ut over 10 mrd. kr i produksjons- og avløsertilskudd.
Fristene for å søke produksjonstilskudd ble bestemt i
jordbruksoppgjøret i 2016. Partene var da enige om at
fristene skulle være absolutte. Frister er også nødvendig
for å sikre effektiv saksbehandling og kontroll for å få inn
grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene.

Landbruksdirektoratet har lagt ned et betydelig ar-
beid i å legge til rette for at søkeren skal kunne klare å
overholde de fristene som er satt. For det første åpner
søknadssystemet ca. to uker før søknadsfristen, slik at
søker har god tid til å få levert søknaden. For det andre
får alle foretak som har søkt om produksjonstilskudd
året før, tilsendt en melding i Altinn i forkant av hver
søknadsperiode. Det blir samtidig gitt varsel på sms eller
e-post om at foretaket har mottatt slik informasjon. Fra
søknadsomgangen 2020 innføres det i tillegg to sms-
varslinger til søkere som er sent ute. Dette vil gi bønder
som tror de har levert søknaden, men som ikke har gjort
det, en påminnelse om å levere søknaden til en endelig
frist.

Felles for de sakene som jeg er blitt gjort kjent med,
er at søkerne mener at de har vært inne i søknadssys-
temet, men ikke klart å levere søknaden på rett måte. Jeg
mener derfor at det er grunn til å vurdere om fristene
burde ha vært praktisert mer lempelig for foretak som vi
ser har vært inne i søknadssystemet før endelig frist.
Derfor vil jeg be Landbruksdirektoratet om å se på den
typen saker på nytt.

Geir Pollestad (Sp) [12:07:49]: Det er noko med kva
som er det viktigaste – er det systemet, eller er det fol-

ket? Og kven er det me som politikarar er sette til å tena oppi dette? Eg kan innrømme at eg har gjort feil, eg har gløymt ting, og eg håpar òg at landbruks- og matministeren kan minnast gonger der ho har gløymt av ting eller ikkje gjort alt heilt som det skal vera.

Her er det slik at folk har vore inne, dei har trudd dei har levert, og dei har fått ei kvittering. Eg skal jo innrømme at eg får kvitteringar på sms, men eg ikkje opnar vedlegget og les det. Eg får òg dokument i Altinn som eg ikkje går inn og kvalitetssjekkar, og eg les heller ikkje Googles standardvilkår. Så mitt spørsmål er: Ser statsråden at denne saka er urimeleg når det får hundretusenvis av kroner i konsekvensar for dei som trur dei har gjort det rette, men som har gjort ein feil?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:08:52]: Nå har jeg jo svart representanten at i de sakene hvor det vises at en har vært inne i systemet, ber jeg Landbruksdirektoratet om å se på dem en gang til. Men: Det er ikke et mål å sette systemet foran enkeltpersoner, slik representanten Pollestad her antyder. Systemet er til for norske bønder og er nettopp utformet for norske bønder for at flest mulig så raskt som mulig skal få utbetalt riktig produksjonstilskudd. Det er grunnen til at vi har et system.

Det er ikke bare når det gjelder produksjonsstøtte vi har et sånt system. Vi gjør det faktisk også i skatteetaten og i forbindelse med lån for studenter. Dette er krav for å hjelpe folk til å komme inn. Så vil jeg be direktoratet se på de søknadene hvor vi vet man har vært inne i søknadssystemet. Men vi må sette grensen et sted, nettopp for å sikre alle de 39 500 bøndene som faktisk har gjort dette riktig, og som venter på pengene.

Geir Pollestad (Sp) [12:10:04]: Eg trur alle er einige om at me ikkje skal springa og gje pengar til folk som ikkje har søkt, og som ikkje i det heile har gjort noko forsøk på å søkja. Her meiner eg at det ligg føre eit tilfelle der ein har prøvd, og så har ein gjort noko feil. Det må gjerne få konsekvensar, men spørsmålet er jo kva omfanget av konsekvensane skal vera.

Eg tok opp dette i spørjetimen fordi eg har lyst til at saka skal få ei løysing, og at bøndene skal sleppa å tapa desse pengane. I så måte synest eg det er positive signal som kjem, og me vil følgja opp dette vidare. Det har òg vore eit seinare oppslag i Bondebladet som viser at det er brei støtte blant dei politiske partia til synet om at konsekvensane ikkje står i samsvar med den feilen som er gjort.

Så eg tolkar det eg høyrer her i dag, slik at denne saka vil få si løysing, og det er eg veldig glad for.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:11:03]: Jeg har flere ganger svart at det har jeg gitt direktoratet beskjed

om. Samtidig har vi søknadsfrister for å ivareta dem som søker – ikke for systemet – som forvaltningen kontinuerlig legger til rette for at vi faktisk skal få til.

Så er vi opptatt av at det til sjuende og sist er søkerens ansvar, og sånn må det være. Men der vi nå ser at de har vært inne i systemet og trodd at de har gjort den jobben de skulle gjøre, gjør vi hva vi kan for å sikre at systemet fungerer, og vi ser på de sakene en gang til.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Kjersti Toppe til olje- og energiministeren, vert teke opp av representanten Hans Inge Myrvold.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:12:01]: Eg håpar at statsråden finn det greitt at eg står her i Kjersti Toppe sitt fråvær. Men eg vil understreka at innhaldet i spørsmålet absolutt interesserer òg underteikna. Spørsmålet lyder:

«Etter massiv motstand frå kommunane vil regjeringa skrote NVEs forslag om ei nasjonal ramme for vindkraft på land. Der peikte NVE ut 13 område som direktoratet meiner er dei mest eigna for vindkraft på land i Norge. 98 kommunar har areal innanfor dei 13 områda. I høyringsrunden har 56 kommunar svart. 49 kommunar sa klart nei til vindturbinar, blant dei alle kommunar i Vestland fylke som er omfatta av den nasjonale ramma.

Vil regjeringa respektere den massive lokale motstanden mot vindkraftutbygging i desse områda?»

Statsråd Tina Bru [12:12:51]: Regjeringen har som kjent ikke gått videre med NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft med utpeking av områder som egnet for vindkraft på land. Et stort flertall av kommunene ønsket ikke at deres kommune skulle være omfattet av disse områdene.

Forslaget til nasjonal ramme inneholdt også et omfattende kunnskapsgrunnlag som det er god grunn til at vi tar med oss videre. I høringen kom kommunene med nyttige refleksjoner rundt videre utbygging av vindkraft. Olje- og energidepartementet fikk innspill om hvordan konsesjonsbehandlingen av vindkraft kan forbedres når det gjelder både prosess og innhold. Mange kommuner pekte også på at det er viktig med mer produksjon av fornybar kraft for å kunne legge til rette for elektrifiseringen av stadig flere samfunnssektorer og for å stimulere til næringsutvikling i distriktene.

Vindkraft har skapt debatt. Det er mange spørsmål knyttet til vindkraft fremover. Hvordan skal vi få til en god nok lokal og regional forankring? Hvordan skal vi håndtere ulike krav til miljø og sørge for at de som bor

og ferdes i de områdene som kan bli berørt, tas godt nok hensyn til? Hva er fordelene, både lokalt og nasjonalt, med vindkraft?

Dette er temaer vi trenger en avklart og forutsigbar politikk for. Regjeringen tar derfor sikte på å legge frem en stortingsmelding om konsesjonssystemet for vindkraft før sommeren. Meldingen vil inneholde temaer som tidsfrister, deltakelse og involvering, konsekvensutredninger og hvordan vi best mulig skal sikre miljø- og naturhensyn.

I dag inviterte jeg til et bredt innspillsmøte om vindkraft, som vi dessverre var nødt til å avlyse som følge av situasjonen med koronaviruset. Men jeg planlegger også å besøke noen av de områdene med mest vindkraftutbygging i landet. Da vil jeg lytte til dem som var mest berørt under de forskjellige fasene av konsesjonsbehandlingen, og få vite mer om de lokale virkningene etter en utbygging.

Vi er nå i en fase med mye utbygging av vindkraft. Det er en konsekvens av konsesjoner gitt under både denne regjeringen og den forrige. Det er knyttet til elsertifikat-systemet, som det har vært bred politisk oppslutning om. I årene etter 2021 vil det bli lite vindkraftutbygging, rett og slett fordi nye prosjekter ikke har kommet langt nok i prosessen med å få konsesjon.

Jeg ser frem til å diskutere hvordan vi i årene som kommer, skal få til et best mulig system for konsesjonsbehandling av nye vindkraftprosjekter, dvs. et system som gjør at vi kan avveie viktige hensyn på en god måte og sikre en solid lokal og regional forankring.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:15:20]: Det er her eg sporar litt av. Statsråden legg jo til grunn at det kunnskapsgrunnlaget som låg i denne ramma, på ein måte skal vera tungtvegande i vegen vidare. Og mykje av grunnlaget for spørsmålet kjem jo nettopp på bakgrunn av at situasjonen som har oppstått etter at regjeringa skrota nasjonal rammeplan for vindkraft, er ganske uavklart og uoversiktleg. Korleis og i kva grad vil kommunane og det lokale folkevalde nivået ta del i dei nye konsesjonsbehandlingane? Og ikkje minst: Kva politikk vil statsråden og regjeringa leggja til grunn i den vidare utbygginga av vindkraft på land?

Statsråd Tina Bru [12:16:04]: Selv om det var mye motstand mot den nasjonale rammen som sådan og de ulike områdene som var pekt ut som egnet og mindre egnet til utbygging, opplever jeg at det er ganske bred tilslutning til at kunnskapsgrunnlaget som fremkom av det arbeidet, er nyttig for veien fremover, uansett hvordan det skal bli. Men det er også nettopp derfor jeg nå har varslet en stortingsmelding, for jeg føler at en stortingsmelding er den beste måten å sikre en bred, åpen

prosess på. Det gir også alle partiene på Stortinget en mulighet til å delta i den politikkutviklingen.

Jeg mener – og ønsker – at lokal forankring er viktig. Det er svært sjelden at det har blitt gitt konsesjoner mot lokale ønsker, og hva kommunen mener, er utrolig viktig også fremover, men vi må også ha med de andre interessene i dette spørsmålet. Jeg gleder meg til å diskutere den meldingen når den kommer til Stortinget. Vi har allerede varslet ulike ting vi ser på i den forbindelse, og jeg er sikker på at vi kan få en god politikk for veien fremover som sikrer at vi ivaretar begge hensynene, altså at det fortsatt er mulig å bygge ut vindkraft i Norge, men at vi også har lokal forankring.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:17:07]: Eg lytta til statsråden, og eg trur det er veldig klokt å koma til Stortinget og få forankra desse spørsmåla, og det vil òg vera heilt avgjerande for potensiell framtidig vindkraft.

Statsråden nemnde sjølv dette møtet i dag, som var eit innspelsmøte, og som no er avlyst. Samtidig går arbeidet sin gang. Er statsråden trygg på at alle desse innspela som skulle verta presenterte i møtet i dag, faktisk vil få den forankringa som er naudsynt, i det vidare arbeidet?

Statsråd Tina Bru [12:17:48]: Jeg synes selvfølgelig det var veldig synd at vi ikke fikk ha det møtet. Jeg har også planer om å reise ut regionalt for å ha møter også andre steder enn i Oslo, for å si det sånn. Mange har også sendt skriftlige innspill. Det er alle velkommen til å gjøre, og jeg kommer til å lese dem nøye og sikre at vi får en god involvering også i prosessen fremover. Jeg tror det er helt avgjørende. Nå vil også Stortinget få mulighet til å ha sin egen prosess. Det er selvfølgelig fullt mulig og ønskelig at Stortinget også har høringer om denne saken når den kommer, og jeg er ikke i tvil om at vi skal få hørt alle.

Jeg synes det er bra at Senterpartiet også har et engasjement for vindkraft. Jeg skulle kanskje ønske at også engasjementet for at det fortsatt er god grunn til – og behov for – å kunne bygge ut noe mer vindkraft i fremtiden, var litt mer til stede i det Senterpartiet er ute og kommuniserer, f.eks. at dette er viktig verdiskaping for distriktene, det betyr mye for både bønder og grunneiere. Det synes jeg kanskje er et perspektiv som mangler litt i den innfallsvinkelen som Senterpartiet har valgt i denne debatten.

Presidenten: Sak nr. 2 er nå ferdig handsama.

Sak nr. 3 [12:18:50]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.19.
